

TISZATARDOS

Településképi Arculati Kézikönyv

TISZATARDOS

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2019.

TISZATARDOS

Településképi Arculati Kézikönyv

Tiszatardos

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2019.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés

2. Bemutató

3. Örökségünk

Építészeti örökség

Természeti örökség

4. Eltérő karakterű településrészek

5. Építészeti útmutató

Magasság

Tetőhajlásszög

Tetőforma

Telepítés

Színek

6. Jó példák

Épületek

Kerítések

Kertek

Erkélyek, tornácok, előtetők

Ajtók, ablakok

Homlokzatképzésre

Részletek

7. Utcák, terek

8. Sajátos építményfajták, hirdetések, reklámtáblák

2019.

BEVEZETÉS

1

Településképi örökség

Egy település legnagyobb öröksége elődeitől az a „településkép”, melyet maguk után hagytak ősünk. Itt nem csak az egyes épületekre kell gondolni, hanem arra a szerves egészre, amit a házak, terek, utcák, kertek, szántók, erdők és megannyi elem képeznek, melyek együttesen képzik a település egészét.

Jelen kiadvány feladata, hogy egy tematikus módszertan alapján feltárja, rendszerezze és bemutassa mindazon megmaradt értékeket, melyet a településen találunk. Legyen az akár mindenki számára közismert, vagy éppen talán olyan apró részletképzési érték – mint az egyedi, iparművészeti igényességgel gyártott csatornatartó vasak ritmusa -, ami mellett talán helyiként nap, mint nap elhaladunk és ily módon megszokott látványa már fel sem tűnik. A település szerencsésnek tekintheti magát ilyen téren, hiszen településképi öröksége gazdag és sok esetben a település lakói ennek az örökségnek méltó gondozói, folytatói.

„A Településkép védelméről szóló 2016. LXXIV. törvény a települések esztétikus lakókörnyezetének kialakítása, illetve védelme érdekében a Településképi Arculati Kézikönyv bevezetésével hiánypótló módon teremt lehetőséget a jellegzetes települési karakterjegyek meghatározására és társadalmasítására. A kézikönyv nem kizárólag szakembereknek készül. Elsősorban a települési döntéshozók és a lakosság tájékoztatását segítő, szemléletformáló kiadvány. A jogszabályok útvesztője helyett röviden, lényegre törően, és mindenki számára érthető módon mutatja be egy közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait.”

(Idézet a TAK útmutatóból)

Partnerség

A Településképi Arculati Kézikönyv (röviden TAK) készítése nem egy zárt folyamat, hanem a helyi közösség és szakemberek együttes munkája.

Egyrészt szükséges a jogszabály alapján a megbízott mérnökök bevonása, hogy ők a szükséges metodika alapján elvégezzék munkájukat és szakmai oldalról ellássák a szükséges feladatokat. A település megismerése, feltárása után összegezzék a fellelhető értékeket, valamint szakmai segítséget nyújtsanak a jövőben építeni szándékozók számára.

Másrészt fontos a helyiek tájékoztatása és bevonása a munkába. Ezt a cél szolgálja a település partnerségi rendelete, mely alapján folyamatos lehetőség nyílik a munkába való betekintésre, információ beszerzésre, véleményezésre, konzultációra. Mindezek legfőbb fórumai a lakossági fórumok.

Településképi Arculati Kézikönyv (röviden TAK) célja

A TAK egy szemléletformáló eszköz, ami alapján az építeni szándékozók megismerhetik a település megörökölt értékeit, illetve szakmai segítséget, útmutatást kapnak abban, hogyan kell a meglévő települési szövethez és építészeti örökséghez illeszkedően tovább gyarapítani mindazt.

Településkép jövője

A településkép jövőjét mindig a helyi szereplők jelenben történő döntései, cselekedetei határozzák meg. Amennyiben ennek felsősségét átérzik, akkor az örökség méltó gondozó és tovább gyarapítói lesznek. Ehhez a munkájukhoz ad segítséget jelen kiadvány.

A Tisza

A településen lakó emberek egyik legnagyobb és legkarakteresebb közösségformáló tényezője egy földrajzi elem: a TISZA.

Az itt élők között járva - minden beszélgetés közben - „óhatatlanul” is szóba kerül valahogy a település folyója. Elsődleges témát elsősorban a folyó „vágott hal állománya” jelenti. A helyiek célja, hogy kifogják azt a bizonyos „nagy halat”. Mindenkinek megvan a saját módszere, elmélete, amit aztán a gyakorlat vagy igazol, vagy nem. Ki horgász, ki halász... de valahogy mindenki próbálkozik.

Egy közös, mindenkinek vannak történetei a vízről, illetve a víz köré szerveződött kisebb-nagyobb közösségekről.

A helyiek ismerik a partot is: hol lehet horgászni, merre jár a vaddisznó, hol érdemes gombát keresni, vagy éppen a vízben megmártózni...

A messziről jött embernek imponáló ez a fajta hely- és a természetismeret.

BEMUTATÁS

2

Tiszatardos

Tiszatardos Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Taktaköz síkján, közvetlenül a Tisza partján, Tokajtól 10 km-re elhelyezkedő kistelepülés. A község nevének első előfordulása egy oklevélben 1395-ből való, ezt követő történetét homály fedi. A két világháború között lakói a nagybirtokosok földjein dolgoztak, majd a földosztás után tsz-be tömörültek. Az 1960-as évektől a fiatalabb generáció a megye városaiba, ipari munkahelyekre járt dolgozni. Itt töltötte gyermekkorát Nikolaus Lénau, német költő, akinek a költészetében az Alföld és a Hegyalja tájának szépsége mély nyomokat hagyott. A többi taktaközi településhez hasonlóan Tiszatardos területén is találtak réz- és bronzkori leleteket, valamint honfoglaláskori sírokat. Szabolcs vármegyei néptelen falu volt, amikor 1424-ben Zemplén vármegyéhez sorolták. 1905-től hívják Tiszatardosnak. A községben komp működik.

Tiszatardos nevének keletkezésével kapcsolatban a szájhagyomány többféle történetet őrzött meg:

1. Amikor Árpád fejedelem Magyarország területét birtokába vette, a tiszamenti terület egy részét Turda nevű honfoglaló kapta és Turda vezérről nevezték el Turdosnak, később Tardosnak.
2. A másik elbeszélés a törökök idejére emlékeztet. A törökök déli irányból nagy csapattal törtek az itt élő népekre. Ezeket sikerült visszatéríteni útjukban. Az ellentámadást egy Kardos nevű vezér vezette. A lakosság karddal harcolt a török ellen. A szájhagyomány szerint Kardos vezérről, vagy a karddal harcolásról maradt a név, s később Tardossá alakult.
3. Más elbeszélők szerint a Tisza több ágban folyt. Egy-egy ága sekély és keskeny volt. Így ha csónakkal átmertek a másik oldalra az illető halász a csónakot meglökte Tardos irányába, mely a halászkunyhó mellett kötött ki a felnövő bozótban. Így a túlsó oldalon lévő települést Tiszalöknek és mivel ezen az oldalon lévő bozót megtartotta a csónakot, ezt Tardosnak nevezték.
4. A Tisza szabályozása előtti korra vezeti vissza a negyedik elbeszélő Tiszatardos történetét. A szabályozás előtt csak egy méteres nyúlgátakat húztak a Tisza északi oldalán. A tiszatardosi oldalon a gát nem tudott ellent állni a tavaszi áradásnak. Ennek következménye az lett, hogy a Tiszán úszó jégtáblák letördelték a tardosi oldalon lévő fákat. Régies szólás szerint úgy mondták: letardosta, letarolta ezt a vidéket. Ezek szerint a nevet a község innen kapta.

Az 1699. évi templomösszeírásban a falu neve nem fordul elő. Az 1733/37. évi plébániaösszeírás sem tud arról, hogy itt korábban katolikus templom lett volna. 1723-ban a Buday földesúri család házikáplánja, Nagy István kezdte el itt a lelkipásztorkodást. Buday László 1729-ben telket adott az egyház részére, 1736-ban felépíttette a templomot, 1744-ben a paplakot, 1749-ben pedig illetményföldet adott a plébániának, ahol most már plébánosok

vették át a korábbi házikáplánok szerepét. Filiák voltak: Csobaj, Báj, Prügy, Taktakenéz, Tiszaladány, Tiszalök, Tiszadada, Büd, Szentmihály, Nánás, Eszlár. 1777-ben leégett a régebbi paplak, 1778-ban Eszterházy püspök költségén felépítették az újabbat. 1784-ben a templom tetőzete, mennyezete beszakadt, kis tetőtornya meggyengült. Ezért a Buday-birtok örököse, Patay Sámuel megengedte, hogy addig, *„még a tardosi templom bezsindelyeztetnék, a templomi orgona, székek, egyéb eszközök magam Tardosi Residentialis udvaromba igazittassanak, felső házamban pedig isteni tisztelet tartassék”*. A régi templom helyreállítását és bővítését 1787-ben oly módon tervezték, hogy a régi templomot szentélynek meghagyva, hozzá új hajót építenének. Ugyanakkor Eszterházy püspök ismét írt *„a Főmélt. Helytartó Tanátsnak, hogy ezen templom igazítása és nagyobbítása iránt hathatós rendelkezéseket tenni méltóztasson mentül előbb”*. A helytartótanács még 1787-ben ki is utalt 1561 forintot, de a felülről küldött tervrajz ellen a püspök kifogásokat tett, például a mennyezet helyett szívesebben látta volna a boltozatot, mert ez szerinte szebb. Végül is egészen új, mennyezetes templom építését határozták el, ennek alapkövét 1789. májusában rakták le. 1796-ig a szentély és a hajó egy része el is készült, de ekkor költség hiányában az építkezés félbeszakadt. 1804-ben azon panaszkodtak a hívek, hogy az időjárás rongálja a puszta falakat, zavarja a szentélyben tartott istentiszteletet. Az érsekség 1808-ban Povolni Ferencsel felülvizsgáltatta és részben módosíttatta Francz Ignác tokaji kőműves tervrajzát, s miután építési anyagok beszerzésére 2400 forintot adott, a templomépítést 1813-ban befejezték. A tetőre 1828-ban új fatornyocskát raktak. 1937-ben restaurálták és bővítették a templomot, újjáépítették a különálló haranglábat. A templom titulusa Szentháromság.

1723. évben a községnek már van anyakönyve. A község ekkor már Tardos néven szerepel. Az első anyakönyvbe bejegyzett nevek a következők: Tóth, Bodnár, Kertész, Horváth, Molnár, Novák, Martony, Kövesdi, H. Majoros, R. Antalóczi. Az első lakosok foglalkozása valószínűleg halászat és révészkedés lehetett. Erre enged következtetni a későbbi nemzedék nevei előtt gyakran használt H. (halász) és R. (révész) betűk.

Az első feljegyzés iskolásokról 1828-ban készült. 6-12 év közötti tanulók közül 10 fiú és 12 leány. Egy néhány név az első iskolások közül: Antalóczi András, Antalóczi István, Daróczi József, Oreskovics Juliánna, Tóth Zsuzsánna, Bertalan Borbála.

1828. évben az óriási árvíz átszakította az egy méter magas nyúlgátat és olyan árvíz keletkezett, hogy a régi halászok csónakon jártak Tokajba borért. A halászok egy-két régi tűzhelyét meg is találták a régi öregek. Sokan az itt lévő óriási erdőkről beszélnek. Az erdők tele voltak vadakkal. A lakosság sok küzdelmet vívott a környéken különösen elszaporodott réti farkassal. 1903-ban tűz ütött ki és a falu leégett.

Az 1800-as években a település nagy része a Budai és Matkovics földbirtokos család kezében volt. Ezt követően a felszabadulásig Reviczky földbirtokos tulajdonai voltak ezek a területek. A kastélya emberi erővel összehordott dombon épült a község jelenleg is legmagasabb pontján.

1944. november 2-án a község felszabadult, lakossága birtokába vette a földet, melyet évszázadok óta magáénak vallott. A településen a felszabadulás utáni 10 év alatt 49 új lakóház épült.

(forras: www.tiszatardos.hu)

Településszerkezet

A település eredeti magja a Tisza-folyó melletti árterületen alakult ki, ez a terület képi a falu jelenlegi központi részét. A település súlypontjában épült templom körüli teresedés már a korai térképeken is jól kivehető.

A terjeszkedés a XX. század második felében nagy ütemben megindult nyugati irányba és kialakult a jelenlegi települési szövet.

(forrás: www.mapire.eu.hu)

Kataszteri térkép (1870)

A faluról készült legrészletesebb térkép a kataszteri térkép, mely 1870-ben készült. Ezen jól látszik a történelmi településmag, illetve megvan még a kastély és annak kertje.

TISZATARDOS

Településképi Arculati Kézikönyv

Magyarország (1782–1785) - Első Katonai Felmérés

Magyar Királyság (1819–1869) - Második katonai felmérés

Habsburg Birodalom (1869-1887) - Harmadik Katonai Felmérés (1:25000)

Habsburg Birodalom (1869-1887) - Harmadik Katonai Felmérés (1:75000)

Habsburg Birodalom - Kataszteri térképek (XIX. század)

Magyarország Katonai Felmérése (1941)

Egyedi védelemre javasolt elemek:**H1****Római katolikus templom**

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 1/1

Titulusa: Szentháromság.

1789-1813 között épült a korábbi templom helyén. A tetőre 1828-ban új fatornyocskát raktak. 1937-ben restaurálták és bővítették a templomot, újjáépítették a különálló haranglábat.

A falu magaspontján, egy kis domb tetején áll az egyhajós, mennyezetes templom, klasszicizáló stílusjegyekkel. Nyugati oldalán a bejárat felett toronnyal. A toronysisak harangszerű kialakítású.

A templomkertben fém-üveg szerkezetű különálló harangtorony, grotta és feszület is áll.

A templom titulusa: Szentháromság, oltárképét, valamint a templomban található falfestményeket Takács István festőművész festette 1969-ben a tiszatardosi hívek adományából.

A templomtorony 1991-ben épült fel, előtte a templomnak nem volt tornya sohasem, egyedül a történelmi részben egy kis fatornyocskát említenek, de az is megsemmisült. A templom harangjai régen egy fából készült haranglábon álltak, amely elhasználódott, helyette építették fel a ma már üresen álló acélból készült haranglábat. A templomtorony megépítése kapcsán Temesi István plébános áldozatos munkája figyelemre méltó, a '60-as évek közepétől egészen 1993-ig volt a település plébánosa, több évtizeden keresztül itt élt a plébánián, itt tevékenykedett. A toronyban található tábla tanúsága alapján Szabó Margit, Majoros Miklós és a tiszatardosi hívek adományából Temesi István plébánossága idején épült fel 1991-ben. A templomtoronyban 2 harang lakik, az acél haranglábból ekkor kerültek fel a harangok a toronyba. A kisharangot 1773-ban, a nagyharangot 1926-ban öntötték. Az idősebbek elmondása alapján a II. világháború előtt 3 harangja volt a templomnak, a legkisebb lélekharangot a II. vh-ban rekvirálták, így maradt a

jelenleg is meglévő 2 harang.
Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

H2

Paplak

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 1/2

A római katolikus templomhoz tartozik a paplak épülete. A templom melletti lanka alján helyezkedik el az „L” alakú épület. Fő tömege az utcával párhuzamos.

1744 ben épült.

Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

Műszaki állapota közepes.

H3

Kultúrház

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 54

A főúton, a polgármesteri hivattal szemben, a falu központjában áll. Az épület az úttal párhuzamos fekvésű, aszimmetrikus tetőszerkezetének gerince merőleges a tömegére. Homlokzata vakolt-sávolt és kőburkolatos kialakítású. 1970-es években épült, 2011-ben felújításon is átesett.

Műszaki állapota jó.

H4

Volt iskolaépület

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 47

A templommal szemközt álló, utcával párhuzamos tetőgerincű, hagyományos formavilágú épület az 1950-es évekből.

Utcafrontján közepén, a bejáratnál kis rizalit osztja a tömegét.

Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

Műszaki állapota közepes.

H5

Népi építészet – gazdasági épület

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 29/1

Az utcára merőleges gerincű egyszerű tömegű épület. Előkert nélkül a telekhatáron épült, a településre nem jellemző módon kisméretű téglából.

A gazdasági funkciót betöltő épület tömegképzése egyszerű, racionális.

Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

Műszaki állapota rossz.

H6

Népi építészet – lakóépület

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 287

A településre jellemző, utcára merőleges tetőgerincű lakóház. Tornáca enyhén díszített, szögletes pillérekkel határolt. Nyílászárói mívés kialakításúak.

Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

Műszaki állapota jó.

H7

Népi építészet – lakóépület

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 286

A településre jellemző, utcára merőleges tetőgerincű lakóház. Tornáca enyhén díszített, szögletes pillérekkel határolt. A tornác utcai ablaka a faluban csak néhány helyen látható ívelt kialakítású Nyílászárói mívésesek.

Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

Műszaki állapota közepes.

H8

Népi építészet – lakóépület

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 284

A településre jellemző, utcára merőleges tetőgerincű lakóház. Tornáca enyhén díszített, szögletes pillérekkel határolt. Nyílászárói mívés kialakításúak.

Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

Műszaki állapota jó.

H9

Népi építészet – lakóépület

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 283

A településre jellemző, utcára merőleges tetőgerincű lakóház. Tornáca enyhén díszített, szögletes pillérekkel határolt. Nyílászárói mívés kialakításúak.

Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

Műszaki állapota jó.

H10

Népi építészet – lakóépület

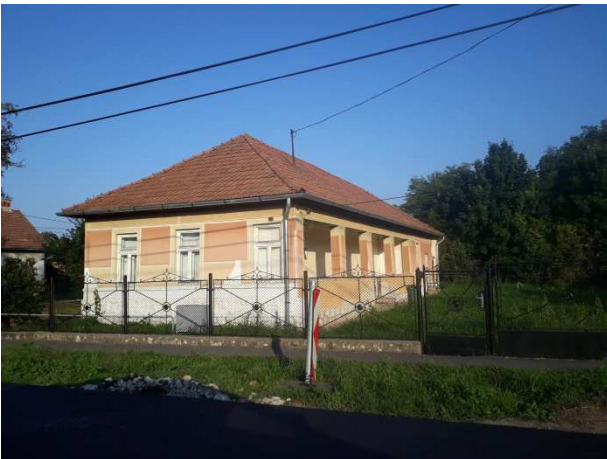
Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 135

A településre jellemző, utcára merőleges tetőgerincű lakóház. Tornáca enyhén díszített, szögletes pillérekkel határolt. Nyílászárói mívés kialakításúak.

Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

Műszaki állapota közepes.

H11

Népi építészet – lakóépület

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 133

A településre jellemző, utcára merőleges tetőgerincű lakóház. Tornáca enyhén díszített, szögletes pillérekkel határolt. Nyílászárói mívés kialakításúak. A tornác utcai ablaka a faluban jellemző kialakítású.

Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

Műszaki állapota jó.

H12

Népi építészet – lakóépület

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 68

A településre jellemző, utcára merőleges gerincű, kontyolttetős lakóház. Tornáca egészen kicsi, rizalitszerű. Nyílászárói mívés kialakításúak. Udvarán lyukpince is található.

Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

Műszaki állapota jó.

H13

Népi építészet – lakóépület

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 93

Utcára merőleges gerincű, kontyolttetős lakóház. A falu más hagyományos házeitől szélesebb traktuskialakítással épült. Tornáca enyhén díszített, szögletes pillérekkel határolt. Nyílászárói mívés kialakításúak. A tornác utcai ablaka a faluban jellemző kialakítású.

Az épület tömegképzése, építészeti részletei értékesek.

Műszaki állapota jó.

H14

Kereszt

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 062 (külterület)

A kereszten 1846-os évszám látszik, jelenleg a település temetőjében található.

Z1

Kastélykert

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 13

A település régi térképein látható lerombolt kastély egykori területe. A templom közvetlen szomszédságában fekvő telek. A kastély és a vele közvetlen kapcsolatban álló kert a térképek alapján parkosított kialakítású volt.

Mára elhanyagolt zöldterület.

A terület múltja és a faluban betöltött helyzete okán védelemre és igényes hasznosításra érdemes.

Z2

Régi temető

Helyi védelemre javasolt

Hrsz.: 101

A település főutcáján lévő régi temető. Az 1960-as években új temető került kialakításra a falu határában, azóta a temetkezés ott történik. A régi temető parkszerűen működik. Díszes régi sírkövei egy letűnt kor tanúi.

A településképbetöltött szerepe okán védelemre érdemes.

GAZDASÁGI ÉPÜLETEK

A településen, sok helyen megmaradtak és használatban is vannak a falusias beépítésre jellemző nagy – és kisléptékű gazdasági épületek.

Tömeges jelenlétük miatt egyenként védelemre nem minden esetben javasoltak, azonban településkép formáló szerepük elvülhetetlen. Ezen ok miatt eredeti formában (és lehetőséghez mérten funkcióban) megtartás mindenképpen javasolt.

Épületszerkezeteikre a helyi természetes anyagok a jellemzőek, mely jó és követendő példa.

RÉGÉSZETI LELŐHELY

A régészeti lelőhely fogalma

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvényben (a továbbiakban: Örökségvédelmi törvény, Kötv.) található meg a régészeti emlékek megőrzésével kapcsolatos fontosabb fogalmakat:

- Régészeti örökség: az emberi létnek a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt és a természetes vagy mesterséges üregekben 1711 előtt keletkezett érzékelhető nyoma, amely segít megismerni az egyetemes kultúrát, az emberiség történetét, kapcsolatát környezetével, valamint hozzájárul az ország területén élt népek és a nemzet történelmének rekonstruálásához, igazolja, bemutatja, alátámasztja népünk eredetét és fejlődését, továbbá amellyel kapcsolatos információszerzés fő forrásai a feltárás és egyéb kutatási módszerek [2001. évi LXIV. tv. 7. § 37. pont].

- Régészeti emlék: a régészeti örökség *ingatlaneleme* [2001. évi LXIV. tv. 7. § 28. pont].

- Régészeti lelet: a régészeti örökség érzékelt, felfedezett, feltárt - jellegénél fogva - *ingó eleme*, függetlenül attól, hogy eredeti helyéről, összefüggéseiből, állapotából elmozdult, elmozdították-e vagy sem. Nem minősülnek régészeti leletnek a régészeti korú tárgyak [2001. évi LXIV. tv. 7. § 33. pont].

ÖRÖKSÉGVÉDELEMMEL ÉRINTETT INGATLANOK JEGYZÉKE

(a BO-08D/ÉH/01420-2/2019. sz. levél melléklete)

település neve	helyrajzi szám	védettség jogi jellege	azonosító	védett örökségi érték neve
Tiszatardos	034/16	régészeti lelőhely	80369	Hegyes-halom
Tiszatardos	034/5	régészeti lelőhely	80369	Hegyes-halom
Tiszatardos	035	régészeti lelőhely	86517	Csobajai út mentén
Tiszatardos	036/4	régészeti lelőhely	86517	Csobajai út mentén
Tiszatardos	036/5	régészeti lelőhely	86517	Csobajai út mentén
Tiszatardos	036/6	régészeti lelőhely	86517	Csobajai út mentén
Tiszatardos	036/8	régészeti lelőhely	86517	Csobajai út mentén
Tiszatardos	036/9	régészeti lelőhely	86517	Csobajai út mentén
Tiszatardos	052	régészeti lelőhely	16942	Homokbánya
Tiszatardos	053	régészeti lelőhely	16942	Homokbánya
Tiszatardos	054	régészeti lelőhely	16942	Homokbánya
Tiszatardos	055/10	régészeti lelőhely	16942	Homokbánya
Tiszatardos	056/1	régészeti lelőhely	16942	Homokbánya
Tiszatardos	056/2	régészeti lelőhely	16942	Homokbánya
Tiszatardos	056/3	régészeti lelőhely	16942	Homokbánya
Tiszatardos	056/4	régészeti lelőhely	16942	Homokbánya
Tiszatardos	056/5	régészeti lelőhely	16942	Homokbánya
Tiszatardos	056/6	régészeti lelőhely	16942	Homokbánya
Tiszatardos	056/8	régészeti lelőhely	16942	Homokbánya
Tiszatardos	1/1	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
			16945	Római katolikus templom
			16941	Kossuth utca
Tiszatardos	1/2	régészeti lelőhely	16945	Római katolikus templom
Tiszatardos	10	régészeti lelőhely	16943	Ifj. Gömze Mihály udvara
Tiszatardos	11	régészeti lelőhely	16943	Ifj. Gömze Mihály udvara
Tiszatardos	12	régészeti lelőhely	16943	Ifj. Gömze Mihály udvara
Tiszatardos	133	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	135	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	136	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	137	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	138	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	139	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	140	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	144	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	15	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	155	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	156	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	157	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	158	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	16	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
			16943	Ifj. Gömze Mihály udvara
Tiszatardos	164/1	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	165	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	2	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	241	régészeti lelőhely	16944	Fintor Ferenc telke
Tiszatardos	242	régészeti lelőhely	16944	Fintor Ferenc telke
Tiszatardos	243	régészeti lelőhely	16944	Fintor Ferenc telke
Tiszatardos	253	régészeti lelőhely	16944	Fintor Ferenc telke
Tiszatardos	254	régészeti lelőhely	16944	Fintor Ferenc telke
Tiszatardos	255	régészeti lelőhely	16944	Fintor Ferenc telke
Tiszatardos	256	régészeti lelőhely	16944	Fintor Ferenc telke
Tiszatardos	283	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	284	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	285	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	286	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	287	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	41	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	44	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	45	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	46	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	47	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	48	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	49	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	50	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	51	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	52	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	54	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	55	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	56	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	57	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	58	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	59	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	60	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca
Tiszatardos	61	régészeti lelőhely	16941	Kossuth utca

- **Régészeti lelőhely:** földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatóak [2001. évi LXIV. tv. 7. § 33. pont].
- Nyilvántartott régészeti lelőhely: a közhiteles nyilvántartásba vett, a Kötv. alapján általános védelem alatt álló régészeti lelőhely [2001. évi LXIV. tv. 7. § 23. pont].
- Védetté nyilvánított régészeti lelőhely: miniszteri döntéssel, határozattal vagy e törvény alapján miniszteri rendelettel védetté nyilvánított kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű, nyilvántartott régészeti lelőhely [2001. évi LXIV. tv. 7. § 45. pont].
- Régészeti védőövezet: a védetté nyilvánított régészeti lelőhely környezete, amely biztosítja annak fenntarthatóságát, megközelíthetőségét, tájképi védelmét [2001. évi LXIV. tv. 7. § 38. pont].
- Régészeti korú tárgy: bizonyítottan gyűjteményben fennmaradt, a kulturális javak körébe tartozó, 1711 előtt keletkezett tárgy [2001. évi LXIV. tv. 7. § 32. pont].
- Régészeti érdekű terület: valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető [2001. évi LXIV. tv. 7. § 29. pont].

A védetté nyilvántartott régészeti lelőhely kategóriái:

- a) **Kiemelten védett** az a lelőhely, mely kivételes tudományos jelentőséggel, és nemzetközi vagy országos szempontból kiemelkedő fontossággal bír.
- b) **Fokozottan védett** az a régészeti lelőhely, melynek tudományos jelentősége megállapítható, és egy nagyobb tájegységre nézve kiemelkedő fontossággal bír [2001. évi LXIV. tv. 13. § (3)-(4) bek.].

Meg kell említenünk a 2015. január 1. napjától bevezetett **hadtörténeti örökség** kategóriáját is. A Kötv. szerint hadtörténeti örökségnek minősül: 1711 utáni hadszíntér, csatatér, védelmi létesítmény, egyéb katonai objektum vagy hadi emlék, különösen harci repülőgép, kerekes vagy lánctalpas harcjármű és egyéb katonai fegyverrendszerek, fegyverek, felszerelés és egyenruha elemei, továbbá azok együttese [2001. évi LXIV. tv. 7. § (7) bek.]. A hadtörténeti örökség régészeti módszerekkel kutatható elemei a kulturális örökség elemeihez tartoznak.

TERMÉSZETI ÖRÖKSÉG

A természeti örökséggel kapcsolatos védelmet az országos jogszabályok szabályozzák és országos hatóságok biztosítják. A hatályos jogszabályok irányadóak és betartandóak!

(A TAK-ban szerepeltetése tájékoztató jellegű, az érintett nemzeti parkoktól megkapott adatszolgáltatás alapján.)

A természeti örökséget együttesen ábrázolja a település külterületi településszerkezeti terve. A természeti értékek védelme mellett mindenképpen megemlítendő, hogy a település jelentős része alábányászott, ami hosszú ideig építési tilalmat is vont magával.

A külterület jellemző területfelhasználási módjai:

- erdő terület
- vízgazdálkodási terület
- mezőgazdasági terület

Natura 2000

Az Európai Unió ökológiai hálózata

Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhely típusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmének keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához.

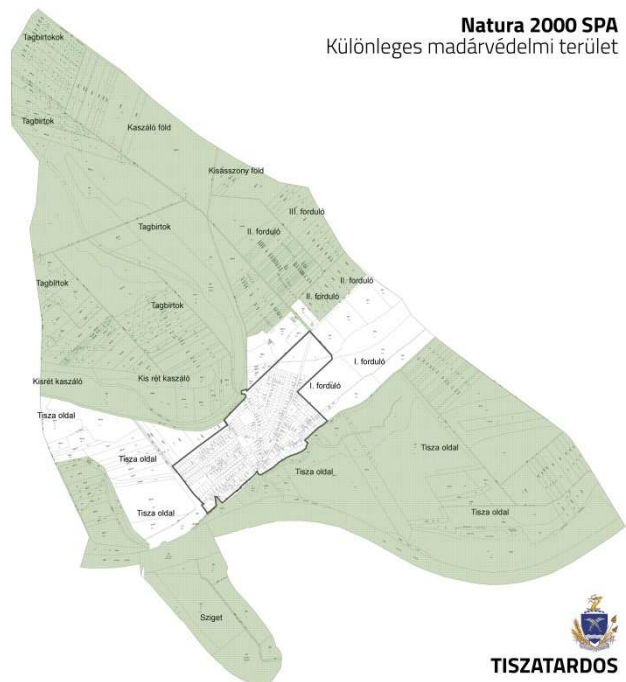
Az Európai Unió két természetvédelmi irányelvén – a Madárvédelmi- (79/409/EEC) és az Élőhelyvédelmi Irányelven (92/43/EEC) - alapuló, az Unióban kötelezően megőrzendő élőhely típusok, állat- és növényfajok védelmére kijelölt területek hálózata. A Natura 2000 hálózatot a madarak védelmére kijelölt Különleges Madárvédelmi Területek (SPA), valamint az élőhelyek, növény- és más állatfajok védelmére kijelölt Különleges Természetmegőrzési Területek (SCI ill. SAC) alkotják.

A Natura 2000 hálózat kijelölése és fenntartása valamennyi uniós tagállam számára kötelező. Az újonnan csatlakozott tagországok számára a saját Natura 2000 hálózatuk kijelölése a csatlakozás feltétele volt.

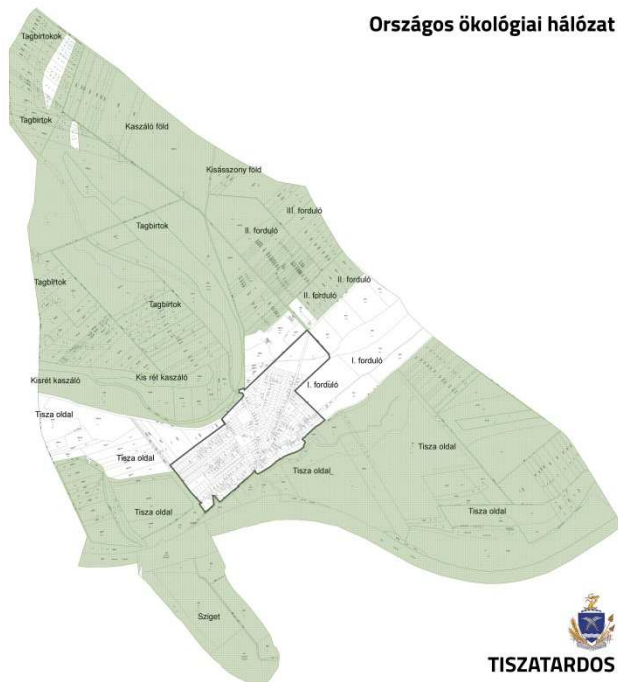
Natura 2000 SAC
Különleges természetmegőrzési területek

Natura 2000 SPA
Különleges madárvédelmi terület

Országos ökológiai hálózat

A védett területekhez hasonlóan a megmaradt nem védett természetes és természet közeli élőhelyek sem lehetnek elszigetelt egységek, mivel kis kiterjedésük miatt nem biztosíthatják hosszú távon az élővilág fennmaradását, nem akadályozhatják meg a fajok további eltűnését.

Nyilvánvalóvá vált, hogy az egyes területeket olyan funkcionális rendszerben, ökológiai struktúrában kell értékelni és kezelni, hogy a kisebb-nagyobb élőhelyek összekapcsolása valamilyen módon megvalósuljon.

Erre a szakmai megfontolásra az "ökológiai hálózat" rendszerének elismerése épült, amely a 90-es évek elején kulcsfontosságú szakmapolitikai hangsúlyt kapott a nemzetközi, de különösen az európai természetvédelem terén.

Magyarországon a Nemzeti Ökológiai Hálózat tervezése 1993-ban kezdődött meg az IUCN

szervezésében.

A most készülő, az ökológiai folyosók általános szabályozására vonatkozó miniszteri rendelet pedig biztosítja majd az élőhelyek, életközösségek konkrét védelmén túl a közöttük lévő biológiai kapcsolat megőrzésének, fejlesztésének, rekonstrukciójának és kialakításának részletes jogi hátterét.

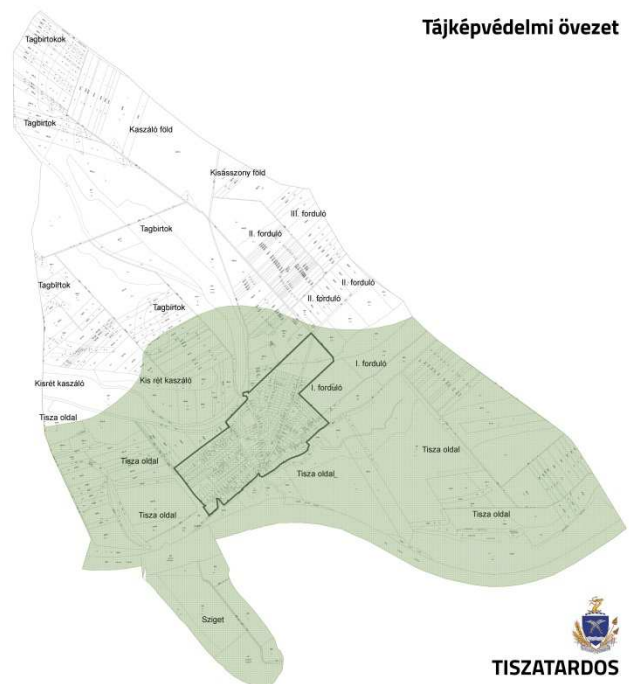
Tájképvédelmi övezet

Az építmények és más beavatkozások helyszínének, nyomvonalvezetésének helyes megválasztásával, területének lehatárolásával akár meg is előzhető a tájban okozott jelentősebb károsodások, de mindenképpen csökkenthető az utólagos helyreállítás igényei.

Általában elmondható, hogy az építmények elhelyezésénél célszerű törekedni a területi koncentrációra, valamint a természet- és tájvédelmi szempontból kevésbé értékes területek hasznosítására. A domborzati viszonyok figyelembevétele a helyválasztáskor befolyásolhatja nemcsak az esztétikai hatást, hanem akár az ökológiai viszonyokat is.

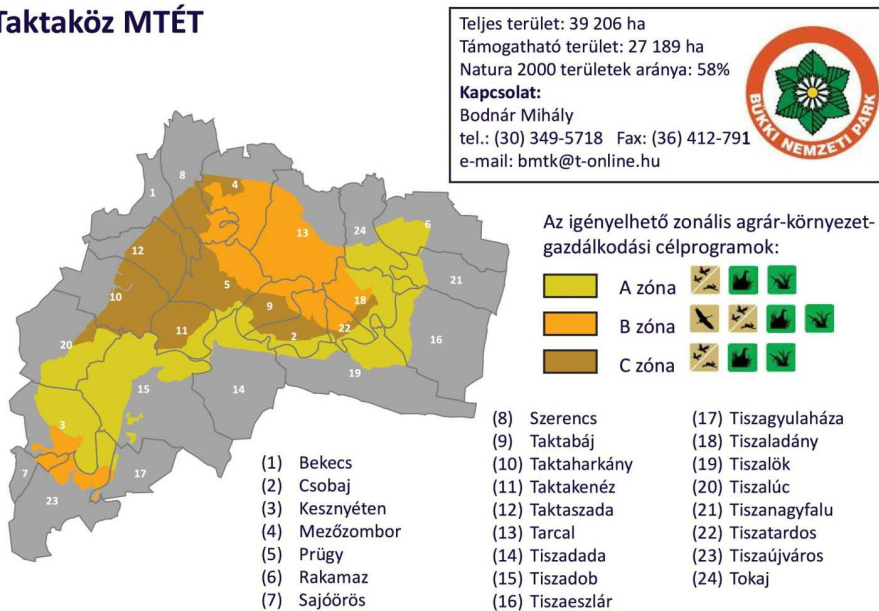
A művelési ágak és művelési módok természeti adottságokhoz alkalmazkodó megválasztásával szintén kiegyenlíthetők a beavatkozások nyomán bekövetkező változások.

A létesítmények fizikai jellemzőinek kialakításánál törekedni kell arra, hogy a meglévő természetességi állapot mind ökológiai, mind esztétikai értelemben minél teljesebben megmaradjon, illetőleg javuljon.

Magas Természeti Értékű Területek

Taktaköz MTÉT

A Taktaköz MTÉT a Tisza hajdani árterületének része, döntően ma is természetközeli állapotot idéz. Ezeken a sérülékeny élőhelyeken a Tisza szabályozása előtt nagyon gazdag növény- és állatvilág volt jellemző, mely az intenzív mezőgazdasági művelés hatására visszaszorult ugyan, de még így is jelentősnek mondható. A Tisza, a Bodrog, és több kisebb folyó hordalékaiból kialakult síkságból itt -ott

kunhalmok emelkednek. A vízrendezés ellenére is vizes élőhelyek sokaságát rejtje magába, a Tiszaladány területén lévő Dicse-lapos a nemzetközi Ramsari-egyezmény hatálya alá tartozik, de egyes mocsarak törvény általi védettséget is élveznek.

A vizenyős területek közé beékelődő, magas természeti értékkel bíró nyílt pusztai gyepek területének aránya a nagyüzemi mezőgazdaság hatására csökkenni kezdett, ami egyben élőhelyek megszűnését, beszűkülését is jelentette. Mára a Taktaközben túlnyomóan a szántóföldi területhasználat a jellemző, ami magában hordozza a vizek, és a talaj mezőgazdasági eredetű elszennyeződésének veszélyét. A keményfa-ligeterdők még mindig őriznek olyan fajokat, melyek a bükk-kor hűvös klímája idején vándoroltak le a hegyvidékről az alföldi erdőkbe. Ezek a fajok ma már csak reliktumfoltokban képesek fennmaradni. Ilyenek a madárfészek, a hölgypáfrány, az erdei sás a keleti kontyvirág, a csalánlevelű harangvirág, s az erdei tisztessű. A keményfa ligetek a terület legértékesebb, középhegységi jellegű erdőtársulásai, állományai még sok helyen jó minőségűek. A különleges vizes élőhelyek olyan ritka fajok megjelenését teszik lehetővé, mint a gyilkos csomorika, a tőzegpáfrány, a szálkás pajzsika és a villás sás. A terület másik nagyon jellemző társulása az ártéri kaszálórét, amelyek rendszeres kaszálását az ott előforduló védett növények megőrzésének igénye teszi szükségessé. A vizes élőhelyek, nem csak a flóra fajszám alakulására hatnak kedvezően, ez a térség az ország legjelentősebb gém fészkelő helye, csak a nagyköcsag és kanalas gém együtt es állománya meghaladja az 500 egyedet, de a fokozott an védett cigányréce is költ itt . A Zempléni-hegység jelentős természetvédelmi értékét adják az ott költő fokozott an védett , ritka ragadozó madarak és a zárt erdők mélyét kedvelő fekete gólyák, melyek gyakorta keresik fel a közeli Taktaköz táplálékban gazdag területeit fiókáik nevelése, illetve nyári kóborlásaik idején. A kiemelkedő kételtű állomány mellett, az emlősök közül említést érdemel a füves élőhelyek és a mocsarak szegély zónáját kedvelő hermelin, valamint a minden jelentősebb víztérben élő, hazánkban nem túl ritka, de európai viszonylatban fokozott an védett vidra állománya.

Az MTÉT célja, hogy a természeti környezet adottságaihoz igazodó földhasználat valósuljon meg a térségben, amely egyben a mezőgazdasági területekhez kötődő fajok megővését segíti elő.

Természetvédelmi ajánlások

A fényszennyezés elkerülését szolgáló szabályozás javaslata

(LONNE ajánlásokat alapul véve)

- El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.
- A világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van: Megfelelő ernyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül. A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába. A fényeknek – még a díszvilágítás esetén is – lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni.
- Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet, alacsony intenzitással világítsuk meg: Vidéki utakon a 0,3 cd/m² fényűrűség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. Ez az EU útvilágítási szabványoknak (EN13201) megfelelő legalacsonyabb útosztály. Az EU szabványok gyakran sokszor erősebb megvilágítást ajánlanak, mint ami jelenleg a legtöbb európai településen megvalósult.
- Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez. Este 10 óra, vagy éjfél után jóval kevesebb fényre van szükség, ennek megfelelően az közvilágítás fénye csökkenthető. A megvilágítási szintek akár 50-80%-os csökkentése is lehetséges. A nem közcélú világítást teljesen ki kell kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség.

Növénytelepítés

Növénytelepítés tekintetében a felsőbb, hatályos jogszabályok betartandóak:

- az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről (1143/2014. EU rendelet)
- a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól (269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet)
- a növényvédelmi tevékenységről (43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet)
- egyéb erre a területre vonatkozó jogszabályok, előírások

Javasolt növény fajok

2. Melléklet

Fásításra, növénytelepítésre javasolt őshonos növények jegyzéke

Lombos fafajok

tudományos (latin) elnevezés	magyar elnevezés	hegyvidéki területen telepíthető faj	dombvidéki területen telepíthető faj	alföldi jellegű területen telepíthető faj	vizes élőhelyekre (pl. patakparti védősáv) telepíthető faj	szárazabb területekre telepíthető faj	városi környezetbe (pl. parkba) telepíthető faj
<i>Acer campestre</i>	mezei juhar	+	+	+	+	+	+
<i>Acer platanoides</i>	korai juhar	+	+	+		+	+
<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar, jávorfa	+	+				
<i>Acer tataricum</i>	tatár juhar, feketegyűrű juhar		+	+	+	+	
<i>Alnus glutinosa</i> (allergén)	enyves éger, mézgás éger, berekfa	+	+	+	+		
<i>Carpinus betulus</i>	közönséges gyertyán	+	+				
<i>Cerasus avium</i> (<i>Prunus avium</i>)	vadcseresznye, madárcseresznye	+	+	+		+	+
<i>Cerasus mahaleb</i> (<i>Prunus mahaleb</i>)	sarjmeggy, török meggy						+
<i>Fagus sylvatica</i>	közönséges bükk	+	+				
<i>Fraxinus angustifolia</i> ssp. <i>pannonica</i>	magyar kőris	+	+	+	+		
<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	+	+				
<i>Fraxinus ornus</i> ***	virágos kőris, mannakőris		+	+			+
<i>Malus sylvestris</i>	vadalma	+	+				
<i>Padus avium</i>	zelnicemeggy, májusfa						+
<i>Populus alba</i> *	fehér nyár, ezüst nyár		+	+	+	+	
<i>Populus canescens</i> *	szürke nyár		+	+	+	+	
<i>Pyrus pyraeaster</i>	vadkörte, vackor	+	+	+			
<i>Quercus cerris</i>	csertölgy, cserfa	+	+			+	+
<i>Quercus petraea</i> (<i>Q. sessiliflora</i>)	kocsánytalan tölgy	+	+			+	+
<i>Quercus pubescens</i>	molyhos tölgy	+	+			+	
<i>Quercus robur</i> (<i>Q. pedunculata</i>)	kocsányos tölgy, mocsártölgy		+	+	+	+	+
<i>Sorbus aria</i>	lisztes berkenye						+
<i>Sorbus aucuparia</i>	madárberkenye	+	+				+
<i>Sorbus torminalis</i>	barkóca berkenye, barkócafa	+	+			+	+
<i>Tilia cordata</i> (<i>T. parviflora</i>)	kislevelű hárs	+	+	+		+	+
<i>Tilia platyphyllos</i> (<i>T. grandifolia</i>)	nagylevelű hárs	+	+			+	+
<i>Ulmus glabra</i> (<i>U. montana</i> , <i>U. scabra</i>)	hegyi szil	+			+		+
<i>Ulmus laevis</i>	vénic szil, lobogós szil, vénicfa		+	+	+		+
<i>Ulmus minor</i> (<i>Ulmus campestris</i>)	mezei szil, simalevelű mezei szil	+	+	+	+	+	+

Cserjék

tudományos (latin) név	magyar elnevezés	hegyvidéki területen telepíthető faj	dombvidéki területen telepíthető faj	alföldi jellegű területen telepíthető faj	vizes élőhelyekre (pl. patakparti védősáv) telepíthető faj	szárazabb területekre telepíthető faj	városi környezetbe (pl. parkba) telepíthető faj
<i>Colutea arborescens</i>	pukkanó dudafürt		+			+	+
<i>Cornus mas</i>	húsos som	+	+	+		+	+
<i>Cornus sanguinea</i>	veresgyűrű som	+	+	+	+	+	+
<i>Crataegus laevigata</i> (<i>C. oxyacantha</i>)	kétfibés galagonya	+	+	+	+	+	+
<i>Crataegus monogyna</i>	egyfibés galagonya	+	+	+	+	+	+
<i>Euonymus europaeus</i>	csíkos kecskerágó	+	+	+	+	+	+

Euonymus verrucosus	bibirces kecskerágó	+	+	+	+	+	+
Frangula alnus (Rhamnus frangula)	kutyabenge	+	+	+	+		+
Juniperus communis	Közönséges boróka	+	+	+		+	+
Lonicera xylosteum	ükörke lonc, ükörke	+	+		+		+
Prunus spinosa	kökény	+	+	+	+	+	
Rhamnus catharticus	varjútóvis (benge)	+	+	+	+	+	
Rosa canina	gyepürózsa	+	+	+		+	
Salix cinerea	rekettyefűz, hamvas fűz			+	+		
Salix purpurea	csigolyafűz			+	+		
Salix viminalis	kosárkötő fűz			+	+		
Sambucus nigra	fekete bodza	+	+	+	+	+	+
Sambucus racemosa**	fürtös bodza	+					
Staphylea pinnata	mogyorós hólyagfa	+	+		+		
Viburnum lantana	ostorménfa	+	+			+	+
Viburnum opulus	kányabangita	+	+	+	+	+	+

* nem „szöszös”, hím egyedek telepítése javasolt csak

** 500 m felett javasolható a telepítése

*** kivéve a Mátra térsége, ahol nem javasolt a telepítése

Allergén növényfajok telepítése kizárólag külterületen, belterületől és beépítésre szánt területtől nagy távolságra javasolható.

Gólyafészkek

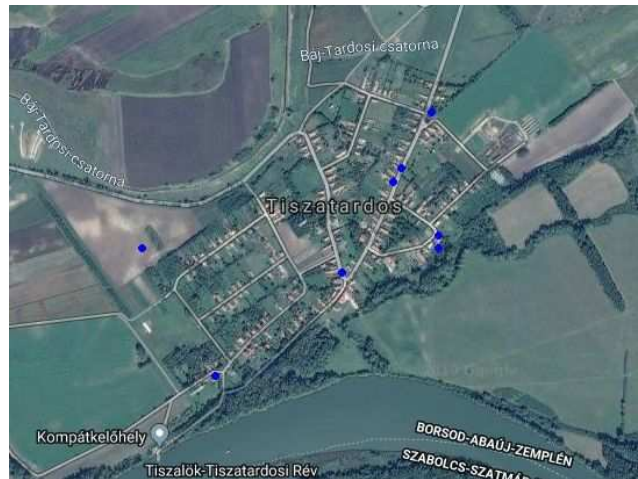
A gólyafészkek látképe szerves része a magyar településképeknek.

A gólyafészkek védelme kiemelten fontos településképi szempontból, ezért védelmük fontos közösségi érdek, hiszen jelenlétük nemcsak biológiai értelemben fontos, hanem hozzátartoznak a település képéhez is.

A gólyák és fészkelőhelyük védelmét felsőbb jogszabály is biztosítja.

Az adatbázis 8 db gólyafészket tart számon a településen.

(forrás: <https://golya.mme.hu/index.php>)

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Eltérő építészeti karakterű területek

HAGYOMÁNYOS FALUSIAS LAKÓTERÜLET

A település ezen része épült be legkorábban. A XVIII. század második felében itt már a településstruktúra kialakult, amely a mai napig változatlanul megmaradt. Jellemzően a hagyományos oldalhatáron álló beépítésre jellemző épületek közül a mai napig sokat megtalálunk, így a településképi szempontjából a legértékesebb terület.

Beépítési mód

A beépítési mód jellemzően oldalhatáron álló kialakítású. A telek első részén lakóegységet, míg a telek hátsó részén gazdasági épületet, illetve művelt kertet találunk.

Tetőidom

Tetőidom szempontjából az egyszerű forma a jellemző. A lakóépületek jellemzően utcára merőlegesek.

Magasság

Jellemzően földszintes épületeket találunk itt.

ÁTALAKULÓ FALUSIAS LAKÓTERÜLET

Jellemzően a XX. század második felében létesülő utcákról és tömbökről beszélünk ezen beépítés kapcsán. A hagyományos falusi településkép megváltozott, vegyes inhomogén beépítés és építészeti formavilág jelent meg.

Beépítési mód

Jellemzően oldalhatáron álló beépítést találunk a területen, mely előkertes kialakítással lett megvalósítva.

Tetőidom

Tetőidom szempontjából az egyszerű forma a jellemző. Általánosságban utcára merőleges, vagy sátoztetős kialakítással.

Magasság

Jellemzően földszintes épületeket találunk itt, azonban a tetőtér beépítés is előfordul.

GAZDASÁGI TERÜLET

A település északkeleti részén található a volt TSZ telep helyén kialakított mezőgazdasági gazdálkodással foglalkozó telephelyek.

Beépítési mód

A beépítési mód szabadonálló, diffúz.

Tetőidom

Egyszerű kialakítású (nyeregtető) tetőidom.

Magasság

Jellemzően földszintes épületeket találunk itt.

ZÖLDTERÜLET

A település területén belül találhatóak a település életét kiszolgáló különleges funkciójú, alacsony beépítettséggel rendelkező és nagy zöldfelület igényű területeket:

- templomkert
- volt kastélykert
- volt temető, most kegyeleti kert
- játszótér

A településen-szövetén belül foltszerűen találunk további kisebb- nagyobb zöldfelületeket.

Beépítési mód

Jellemzően nem, vagy csak nagyon alacsony intenzitással beépített terület. ha van beépítés, akkor diffúz beépítés mód a jellemző.

Tetőidom

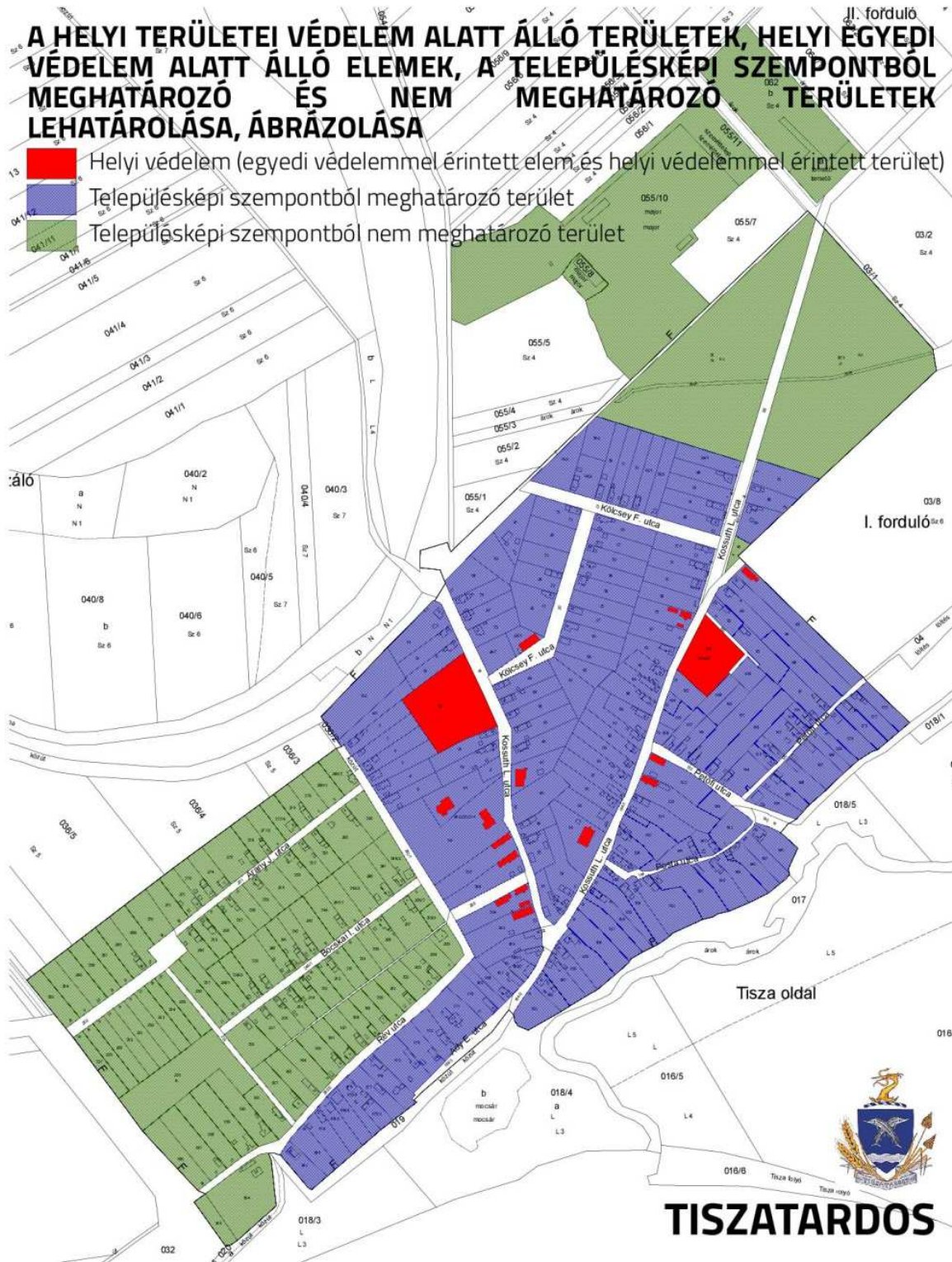
Tetőidom kialakítása változatos, a jellemzően az egyedi funkcióval rendelkező épülethez igazodik.

Magasság

Jellemzően földszintes épületeket találunk itt.

RENDELETI LEHATÁROLÁS

Kapcsolódó rendelet területi lehatárolásai

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

5

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant.

A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük.

Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkezezi borát.

HAGYOMÁNYOS FALUSIAS LAKÓTERÜLET

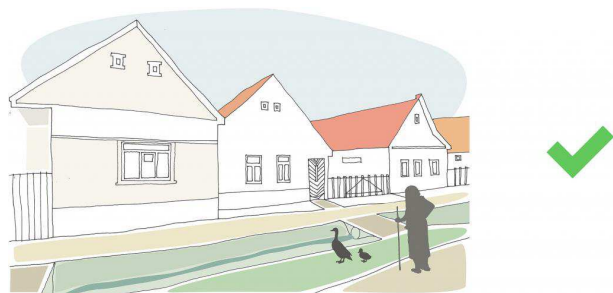
MAGASSÁG

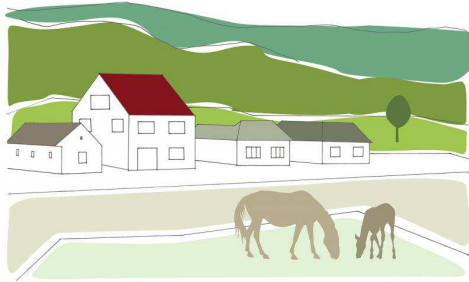
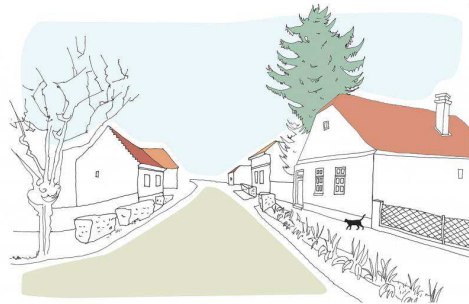
A település ezen részén jellemzően egységes, földszintes beépítést találhatunk.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek az utca képébe.

Azonos magasságú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységesség érdekében.

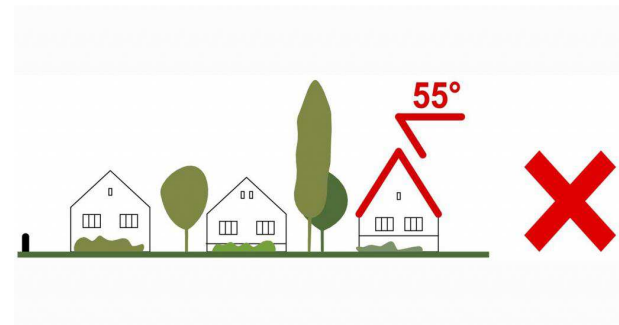
TETŐHAJLÁSSZÖG

A település ezen részén jellemzően hagyományos településképre jellemző magastetős tetőidomokat találunk.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utca képébe.

A hagyományos tetőlejtés 40° fok környékén jellemző.
Az ettől nagyban eltérő dőlésszög nem jellemző a magyar településképre.

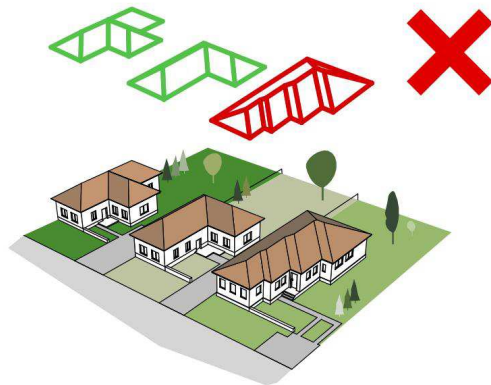
TETŐFORMA

A település ezen részén jellemzően hagyományos településképre jellemző magastetős tetőidomokat találunk.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utcaképébe.

A nyeregtetős házakból álló utcaképbe ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

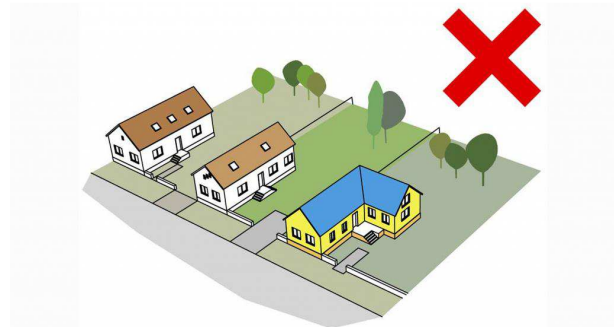
A tetőidom formáját (pl.: oromfalas, kontyolt, füstlyukas, stb.) az utcában jellemző tetőidomhoz hasonlóan ajánlott kialakítani.

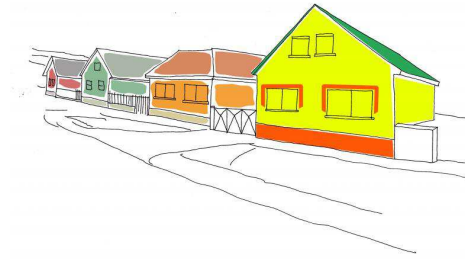

A tetőidom lehetőség szerint egyszerű tömegképzésű legyen, „túltagoltsága” nem ajánlott.

SZÍNEK

A terület házainak színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag és színhasználat. A meglévő épületek színvilága illeszkedjen környezetéhez. Nem elfogadható a feltűnő, rikító színek alkalmazása.

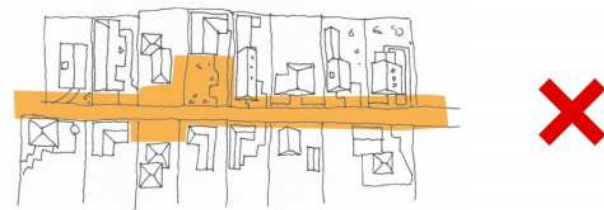
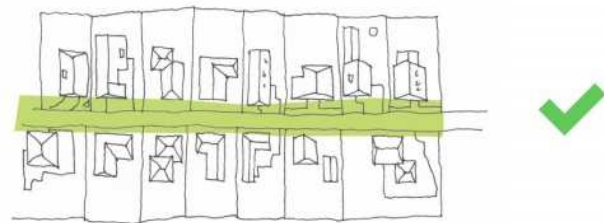
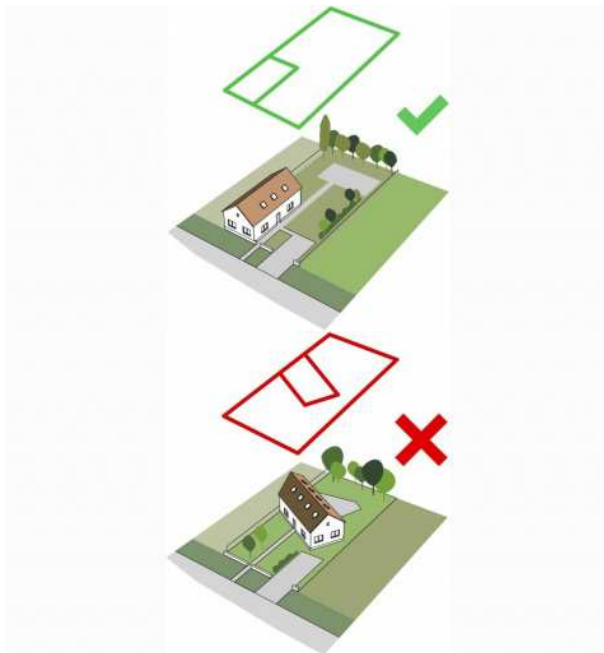
TELEPÍTÉS

A történeti településrészen a családi házak telepítése oldalhatáron álló vagy zárt sorú, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű.

A nem utcával merőlegesen telepített, indokolatlanul nagymértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt.

A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

Oldalhatáros beépítési karakter

KERÍTÉS

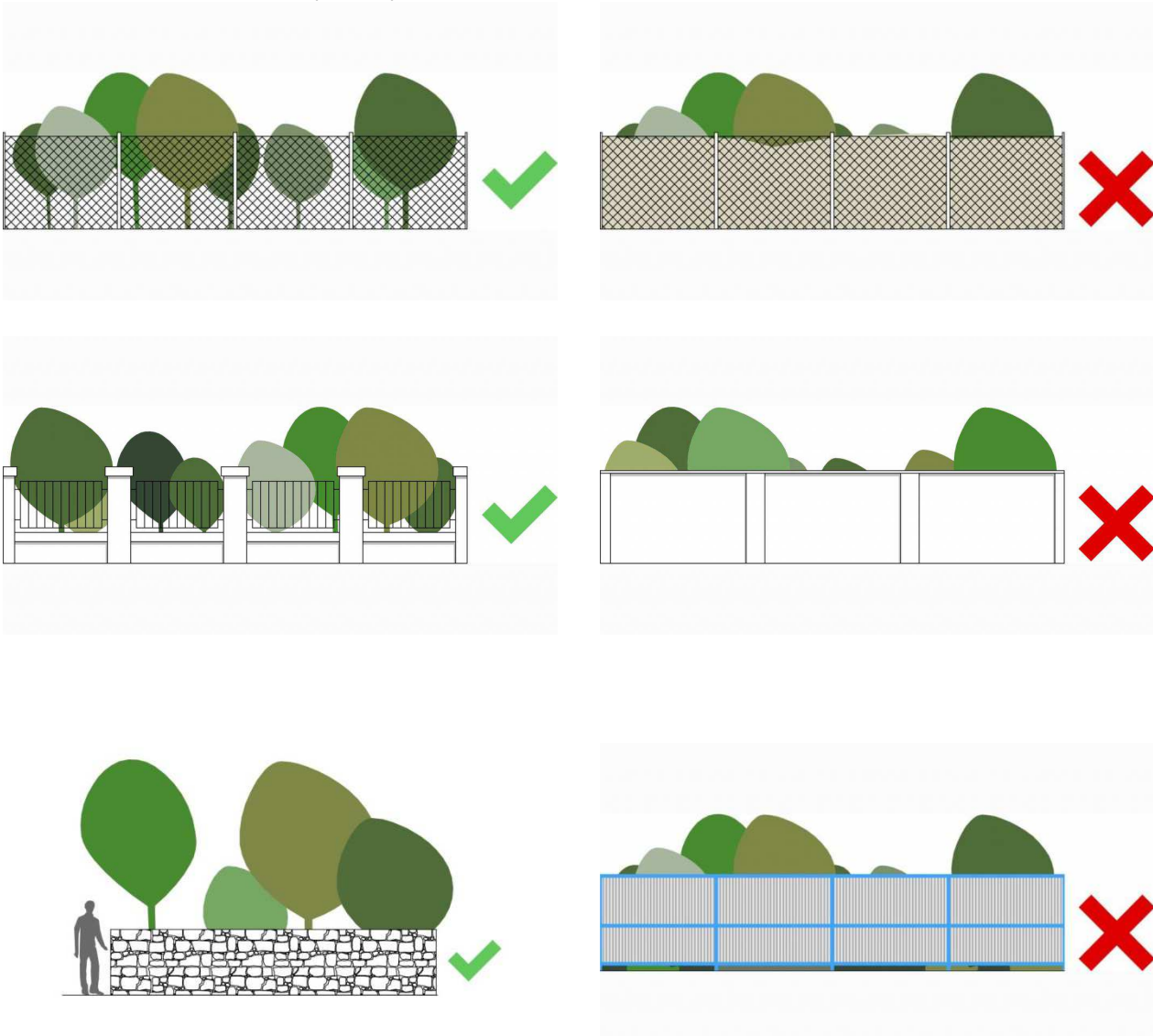
Kerítések tekintetében a kedvező térérzet és a zöldfelületek harmónikus összérzete és egybeláthatósága érdekében az áttört, természets anyagokból készülő kerítés az ajánlott.

Helyben jellemző, kedvező településképet segítő kerítés kialakítás:

- épített pillérek és áttört betétek (pl.: kisméretű téglapillér és lábazat, és "Haidekker" betét)
- áttört kerítés (pl.: drótfonat)
- kis magasságú, vagy áttört tömör kerítés természets anyagból (pl.: kisméretű téglapillér, vagy kő használata)
- léckerítés

Kerülendő kerítés kialakítás:

- kerítés utólagos borítása (pl.: nádfonat, OSB lap, trapézlemez)
- tömör zsalukő kerítés
- tömör fémkerítés (pl.: trapézlemez)

ÁTALAKULÓ FALUSIAS LAKÓTERÜLET

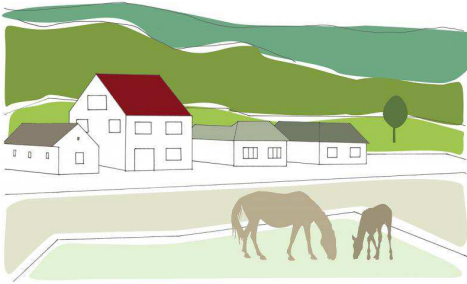
MAGASSÁG

A település ezen részén jellemzően egységes, földszintes, illetve földszintes (teljes vagy részben alápincézett) beépítést találhatunk.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek az utcaképebe.

Azonos magasságú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységesség érdekében.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A település ezen részén jellemzően hagyományos településképre jellemző magastetős tetőidomokat találunk.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utcaképébe.

A hagyományos tetőlejtés 40° fok környékén jellemző.

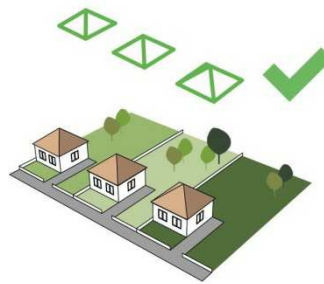
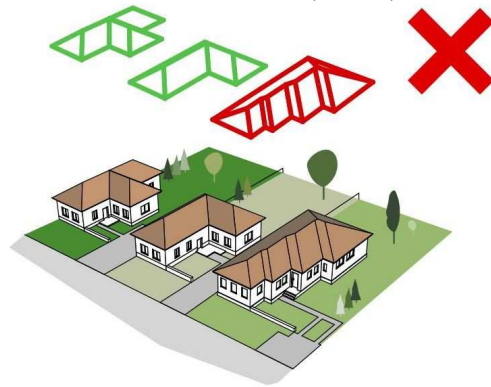
Az ettől nagyban eltérő dőlésszög nem jellemző a magyar településképre.

TETŐFORMA

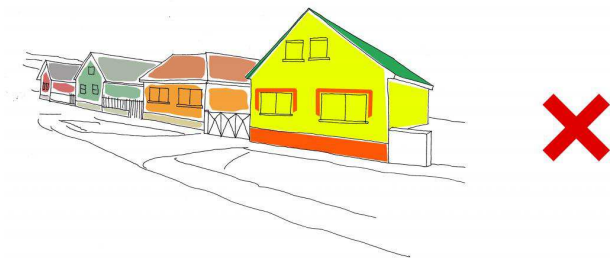
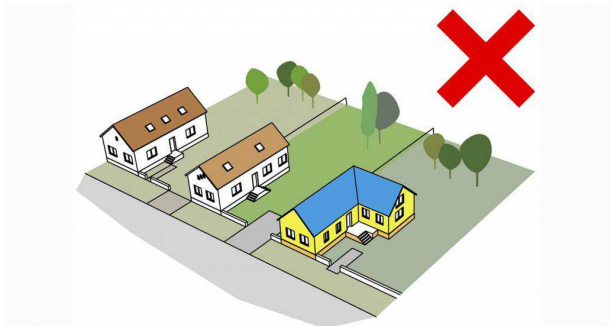
A település ezen részén jellemzően hagyományos településképre jellemző magastetős tetőidomokat találunk. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utcaképébe. A nyeregtetős házakból álló utcaképbe ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú. A tetőidom lehetőség szerint egyszerű tömegképzésű legyen, „túltagoltsága” nem ajánlott.

A tetőidom formáját (pl.: oromfalas, kontyolt, füstlyukas, stb.) az utcában jellemző tetőidomhoz hasonlóan ajánlott kialakítani.

SZÍNEK

A terület házainak színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag és színhasználat. A meglévő épületek színvilága illeszkedjen környezetéhez. Nem elfogadható a feltűnő, rikító színek alkalmazása.

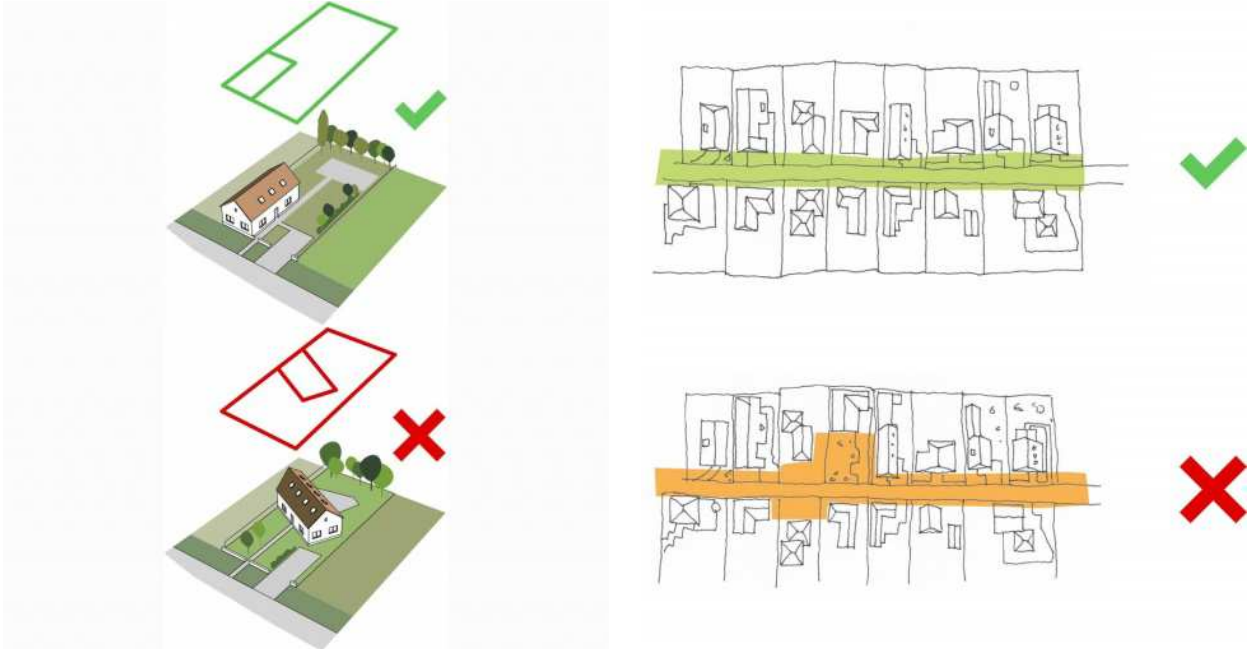

TELEPÍTÉS

A településrészen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű.

A nem utcával merőlegesen telepített, indokolatlanul nagymértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt.

Az Ófaluiban a családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

KERÍTÉS

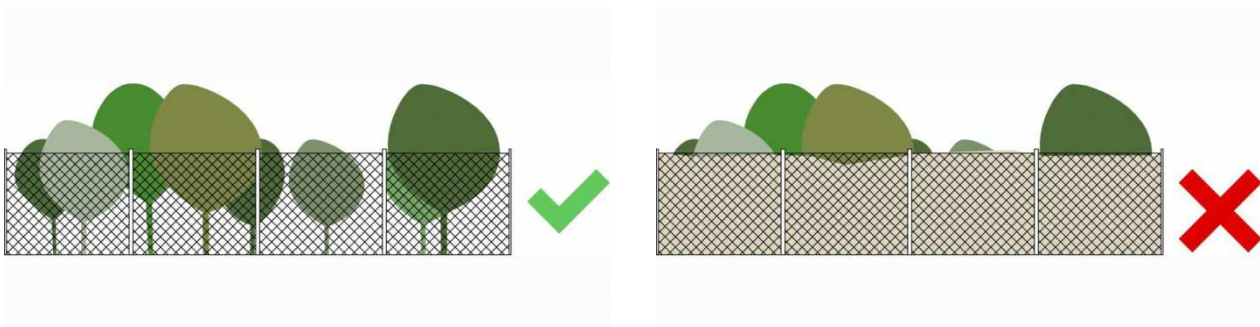
Kerítések tekintetében a kedvező térérzet és a zöldfelületek harmónikus összérzete és egybeláthatósága érdekében az áttört, természets anyagokból készülő kerítés az ajánlott.

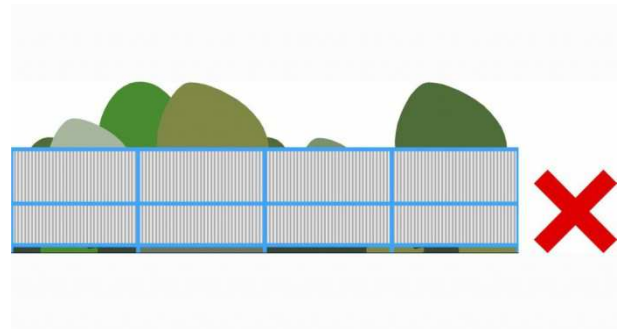
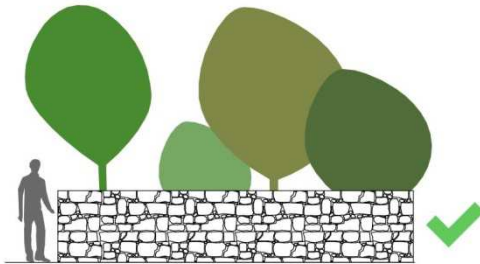
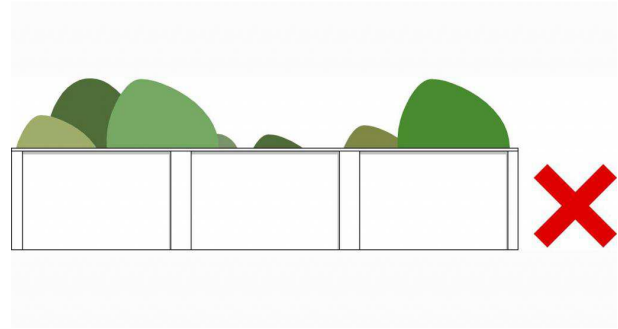
Helyben jellemző, kedvező településképet segítő kerítés kialakítás:

- építet pillérek és áttört betétek (pl.: kisméretű téglapillér és lábazat, és "Haidekker" betét)
- áttört kerítés (pl.: drótfonat)
- kis magasságú, vagy áttört tömör kerítés természets anyagból (pl.: kisméretű téglapillér, vagy kő használata)
- léckerítés

Kerülendő kerítés kialakítás:

- kerítés utólagos borítása (pl.: nádfonat, OSB lap, trapézlemez)
- tömör zsalukő kerítés
- tömör fémkerítés (pl.: trapézlemez)

GAZDASÁGI TERÜLET

A település ezen részén jellemzően a lakófunkciótól eltérő területfesznlás jellemző – gazdasági és különleges területfesznlás jellemző -, ebből következőleg teljes változatos beépítési módot találunk.

Ez előzőekhez képest nehezebb egységes ajánlási rendszer kialakítása.

MAGASSÁG

Magasság tekintetében a helyi építési szabályzat és a szabályozási terv tekinthető mérvadónak.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A település ezen részén jellemzően hagyományos településképre jellemző magastetős tetőidomokat találunk.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utcaképébe.

A hagyományos tetőlejtés 40°fok környékén jellemző.

Az ettől nagyban eltérő dőlésszög nem jellemző a magyar településképre.

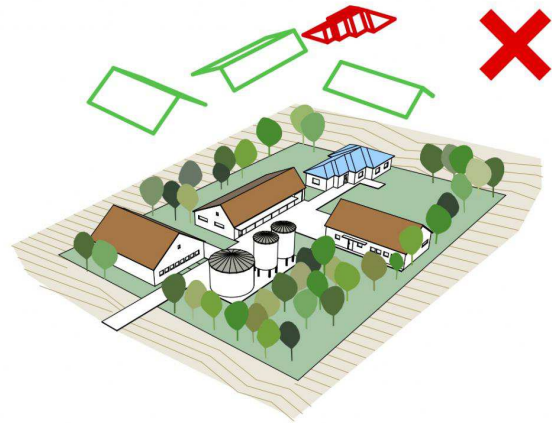
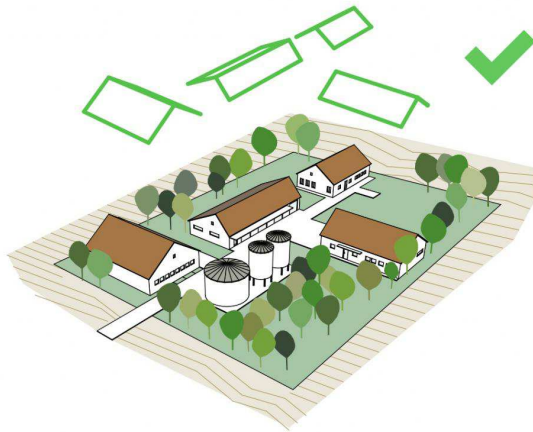
TETŐFORMA

A település ezen részén jellemzően hagyományos településképre jellemző magastetős tetőidomokat találunk.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utcaképébe.

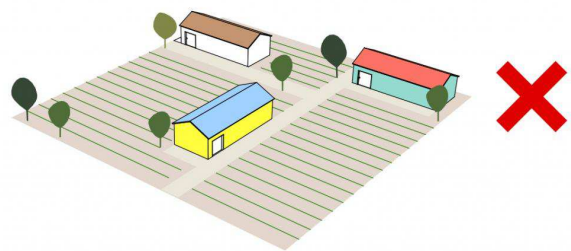
A nyeregtetős házakból álló utcaképbe ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

A tetőidom lehetőség szerint egyszerű tömegképzésű legyen, „túltagoltsága” nem ajánlott.

SZÍNEK

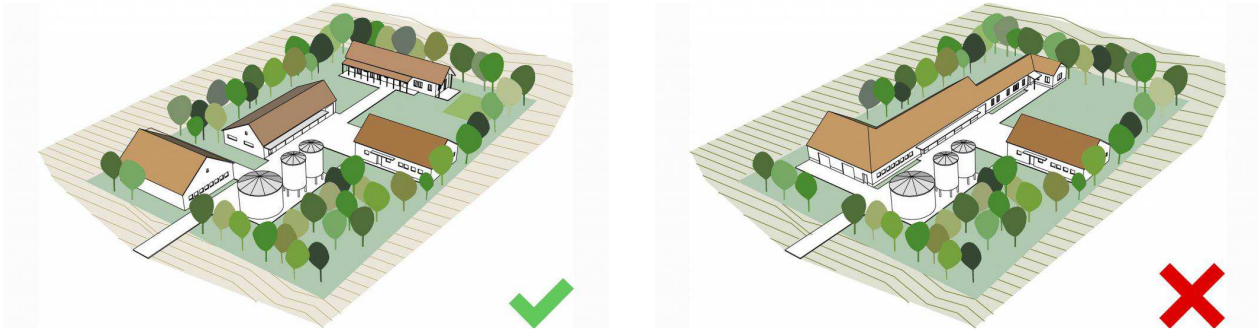
A terület házainak színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag és színhasználat. A meglévő épületek színvilága illeszkedjen környezetéhez. Nem elfogadható a feltűnő, rikító színek alkalmazása.

TELEPÍTÉS

A településrészen a telepítés ne egységes.

Inkább a gazdasági teleszerű diffúz beépítés a jellemző, így a telepítéssel kapcsolatosan az egységes tömegarány megtartása javasolt.

KERÍTÉS

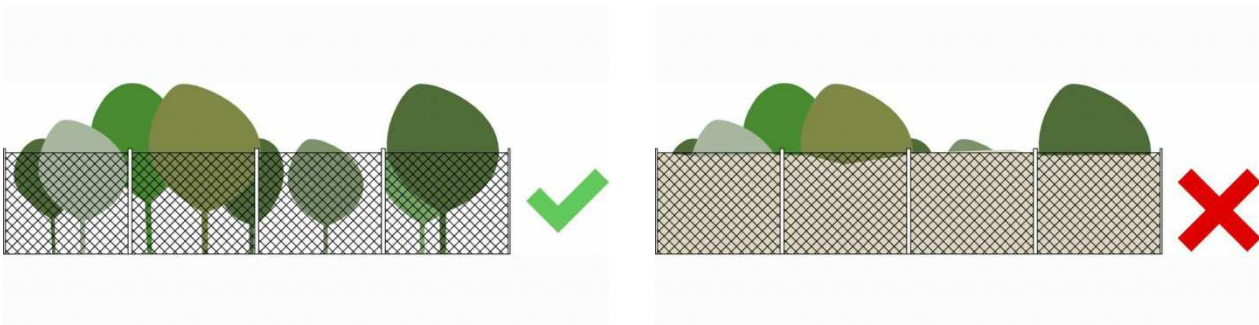
Kerítések tekintetében a kedvező térérzet és a zöldfelületek harmónikus összérzete és egybeláthatósága érdekében az áttört, természets anyagokból készülő kerítés az ajánlott.

Helyben jellemző, kedvező településképet segítő kerítés kialakítás:

- építet pillérek és áttört betétek (pl.: kisméretű téglapillér és lábazat, és "Haidekker" betét)
- áttört kerítés (pl.: drótfonat)
- kis magasságú, vagy áttört tömör kerítés természets anyagból (pl.: kisméretű téglapillér, vagy kő használata)

Kerülendő kerítés kialakítás:

- kerítés utólagos borítása (pl.: nádfonat, OSB lap, trapézlemez)
- tömör zsalukő kerítés
- tömör fémkerítés (pl.: trapézlemez)

JÓ PÉLDÁK

Funkció:

Az épület többfunkciós középület. Itt található a művelődési ház, a könyvtár és az orvosi rendelő.

Településszerkezet:

Az épület a település központjában található, a főút északi oldalán.

Beépítés:

Az épület beépítése szabadonálló, az épület előtt nagy előkert található.

Tömegalakítás:

Az épület tömegalakítása egyszerű, melyet utcára merőleges aszimmetrikus nyeregtető fed. Tömegalakítása harmonikus, kiegyensúlyozott.

Anyaghasználat:

Az épületet természetes anyagok jellemzik: cserép, kő, fa, vakolat.

TISZATARDOS

Településképi Arculati Kézikönyv

Funkció:

Polgármesteri hivatal.

Településszerkezet:

Az épület a település központjában található, a főút déli oldalán.

Beépítés:

Az épület beépítése oldalhatáron álló, „L” alakú.

Tömegalakítás:

Az épület tömegalakítása egyszerű, melyet „L” alakú nyeregtető fed. Tömegalakítása harmonikus, délnyugati oldalon tornáccal gazdagított.

Anyaghasználat:

Az épületet természetes anyagok jellemzik: cserép, fa, vakolat.

Funkció:

Plébánia.

Településszerkezet:

Az épület a település központjában található, a főút nyugati oldalán.

Beépítés:

Az épület beépítése szabadonálló, az épület előtt nagy előkert található.

Tömegalakítás:

Az épület tömegalakítása egyszerű, melyet „L” alakú nyeregtető fed. Tömegalakítása harmonikus, kiegyensúlyozott.

Anyaghasználat:

Az épületet természetes anyagok jellemzik: cserép, kő, fa, vakolat.

Funkció:

Népi építészetű lakóépület és hozzá tartozó melléképületek

Településszerkezet:

Az épület a település központjában található, a főút nyugati oldalán.

Beépítés:

Az épület beépítése oldalhatáron álló.

Tömegalakítás:

Az épület tömegalakítása egyszerű, melyet utcára merőleges nyeregtető fed. Tömegalakítása harmonikus, déli oldalon tornáccal gazdagított.

Anyaghasználat:

Az épületet természetes anyagok jellemzik: cserép, fa, vályog, vakolat.

TISZATARDOS

Településképi Arculati Kézikönyv

Funkció:

Népi építészetű lakóépület.

Településszerkezet:

Az épület a település központjában található, a főút nyugati oldalán.

Beépítés:

Az épület beépítése oldalhatáron álló.

Tömegalakítás:

Az épület tömegalakítása egyszerű, melyet utcára merőleges nyeregtető fed. Tömegalakítása harmonikus, déli oldalon tornáccal gazdagított.

Anyaghasználat:

Az épületet természetes anyagok jellemzik: cserép, fa, vályog, vakolat.

KERÍTÉSEK

A településen jellemzőek a természetes anyagokból készült kerítések.

Az igényes kerítés kilakítások közül az alábbiak a leggyakrabbak:

- falazott (kő vagy beton) lábazati és pillér, valamint „Haidekker” kerítésbetétek alkalmazása
- falazott (kő vagy beton) lábazati és pillér, valamint lécezett kerítésbetétek alkalmazása
- falazott (kő vagy beton) lábazati és pillér, valamint kovácsoltvas betét
- léckerítés
- növénytől befutott kerítés

KAPUK

Kapuk tekintetében számos igényes példát találunk a településen. Jellemzően fa és acél szerkezeteket találunk, gyakran részletgazdag kivitelben.

4

Személy és gépkocsi kapu variációk

KERTEK

BELTERÜLET

Az épületekkel együttesen a kertek adják a falusi porta megjelenésének összképét, ezért kiemelten fontos kialakításuk és fenntartásuk terén az igényesség.

A kertek használatát tekintve a porták egyes részeit „díszkertként”, míg más részeit „haszonkertként” használják a helyiek. Sok esetben a családok kertművelése a portájuk előtti közterületi részre is kiterjed, azt karbantartva, oda fákat telepítve, vagy egynyári virágos kiültetéseket létrehozva. Ebből a tekintetből is harmónikus példák sokaságát találjuk a településen.

Az építészetben alkalmazott elvek itt is ugyanúgy megjelennek: arányok, tömegformálás, színek, stílusok formájában. De a kert nem csak alkotás, hanem a kikapcsolódás helyszíne, amelynek szépségét – rendszeres gondozással, megfelelő növényalkalmazással – akár egész évben

élvezhetjük. Érdeemes időt, fáradságot szánni rá, mert kertünk nem csak szépségével hálálja meg a törődést, hanem kellemes mikroklímát és élhető környezetet biztosíthat számunkra.

A környezeti adottságoknak megfelelő fajok megválasztásához, kertünk tervezéséhez, fenntartásához is kérhetjük szakember segítségét.

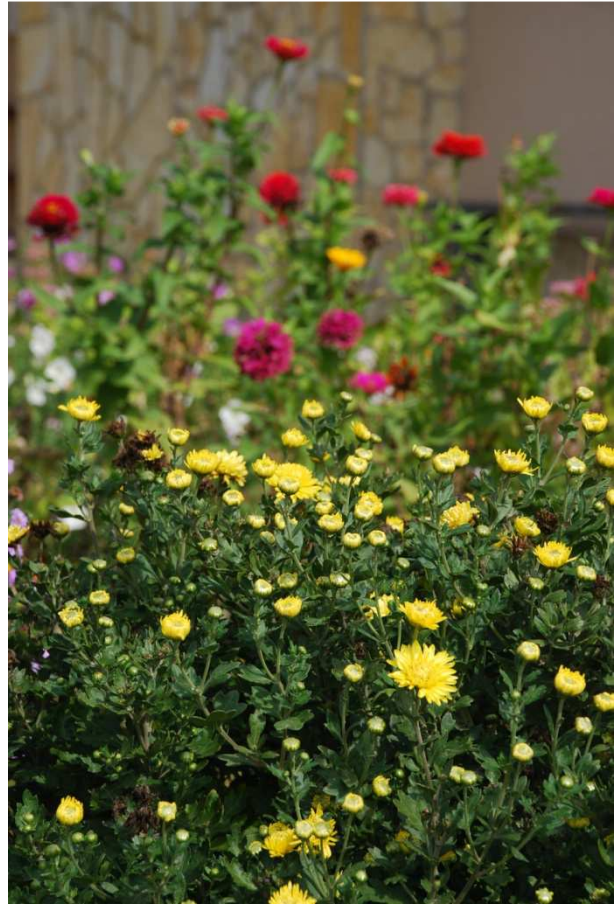
Az építési szabályozás máshogy csoportosítja a kerteket, mely szétválasztás – bár más szempontból, de - szintén fontos. Ilyenek az:

- előkert,
- oldalkert,
- hátsókert.

Az előkert jellemzően a díszkert helye. A közterületekről, az idegenek számára ez a legláthatóbb része kertünknek, ezért legyen kiemelkedő díszértéke, de intimebb teret igénylő funkciót – mint pl. pihenőkert - ne helyezzünk ide. Miután ez a kertrész „kifelé mutat”, ezért a településképet – saját kertünkéből - leginkább ez befolyásolja, ezért ez legyen a leglátványosabb és a legigényesebben fenntartott területe telkünknek. Ha a telek adottsága olyan, az előkertet lehetőleg ne is határoljuk el a közterülettől kerítéssel.

Az oldalkert a valóságban az elő- és a hátsókert „között” helyezkedik el. Oldalhatáron álló beépítésnél a teleknek csak az egyik oldalán, szabadon álló beépítésnél pedig mindkét oldalán kialakul. Ha az oldalkert gazdasági udvarként szolgál, akkor leginkább közlekedési és raktározási célú, a lakóépületek hátsó szárnyainak és a hátsókert megközelítésének, a gépkocsi parkolásnak a színhelye. De szükség esetén lehet itt jó helye akár a játszókertnek, akár a pihenőkertnek is.

A hátsókert jellemzően a haszonkert elhelyezésére szolgáljon. De helyet kaphat itt is a pihenőkert, játszókert, és különösen valamilyen sportcélú használat, mint pl. egy gyepes labdázó- vagy tornatér. Ez telkünk „befelé mutató”, intimebb része, közterületről rendszerint nem látszik. Ennek ellenére azért szomszédjainkra tekintettel e hátsó kertészben is figyeljünk arra, hogy zavaró látványt nyújtó építmények (pl. fóliasátor), depóniák (pl. trágyadomb) ne legyenek itt (sem), vagy legalábbis

ne legyenek láthatók

A fenti általános ismertetés után nézzünk néhány további olyan ajánlást, melyeket célszerű megfogadni kertünk kialakításánál vagy felújításánál!

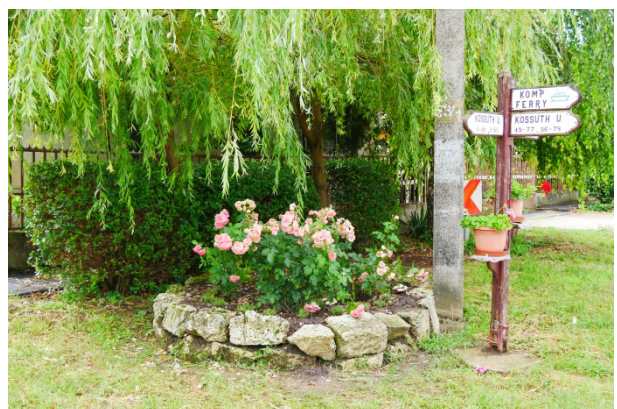
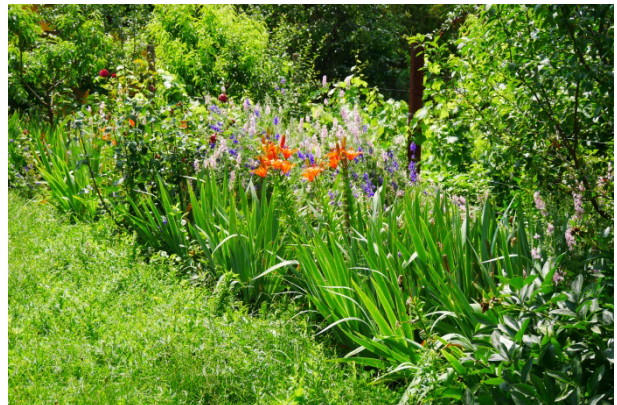
A növények helyének és méretének meghatározásakor mindenképpen vegyük figyelembe

- mind a lakóépület nyílászáróinak (ablakok, ajtók) helyét,
- mind a kertrészek és az azokat összekötő kerti utak nyomvonalát.

Azok ne sötétítsék el a szobákat, vagy ne álljanak útjában az optimális közlekedésnek.

Ugyanakkor adódhat olyan helyzet is, hogy egy meglévő nagyon szép és egészséges fa helyzetét vesszük figyelembe a lakóépület helyének, vagy legalább nyílászáróinak meghatározásakor.

Azonban ne csak új növényzet ültetésével kalkuláljunk, hanem mérjük föl a meglévő jó állapotú fás szárú növényeket is és lehetőség szerint őrizzük meg azokat. Ezek sokat jelenthetnek a kertünk azonnali látványában és használatában, míg a frissen telepített növények csak sok év múlva érik el a habitusuknak megfelelő méretet.

KÜLTERÜLET

TISZATARDOS

Településképi Arculati Kézikönyv

A településkép fontos része a külterületi zöldfelületek állapota és hasznosításának, fenntartásának módja, színvonala. A gondozott állapotban lévő, hagyományos gazdálkodási módokkal karbantartott, művelt, zöld és vízfelületek az épített környezettel összhangban adják a kellemes, rendezett településképet.

Településképi léptékkal legfontosabb külterületi zöldfelületi elemek:

- a Tisza és annak partja
- erdősávok
- legelők
- művelt mezőgazdasági területek

ERKÉLYEK, TORNÁCOK, ELŐTETŐK

A fedett- nyitott - úgynevezett „átmeneti terek” - tekintetében jellemzően a népi gyökerekből táplálkozó tornácok alkalmazása gyakori a településen. Találunk műves falazott és részletgazdag famunkát tartalmazó példákat is.

A tornác kialakítására számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. Az arányos, tornácos épületek sora karakteres utcaképet mutat, mely erősíti a település egységes arculatát. Új épület erkélyeinek kialakításánál törekedjünk az egyszerűsége mind formájában, mind anyaghasználatában.

Egy szép tornác gazdagítja az épület tömegképzését és gyarapítja az épület funkcionális használatosságát.

Új épületek esetén az archaikus tömegképzés kaphat modern építészeti részletképzési megoldásokat. Elsődleges szempont a jó arány és az igényes anyagválasztás.

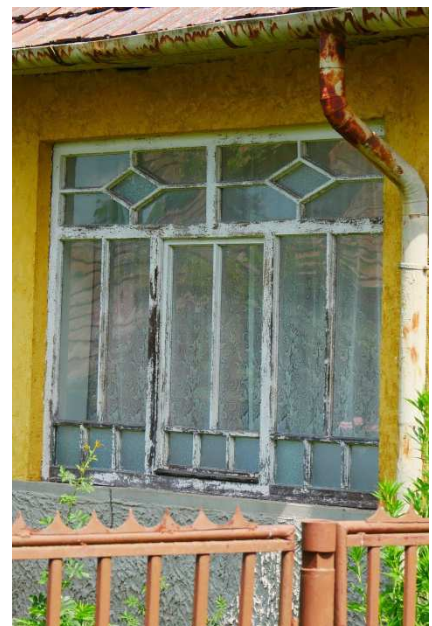
AJTÓK, ABLAKOK

Homlokzati nyílászárók tekintetében számos építészettörténeti gyökerekkel rendelkező jó példát találunk a településen.

A régi nyílásokban – a hagyományos esetekben - osztott, faszkeretű ablakokat találunk. Ezen hagyomány megőrzése továbbra is cél.

A nyílást gyakran keretező díszítés szegélyezi, mely kialakítása geometriailag egyszerű, visszafogott, mindemelett elegáns és díszes.

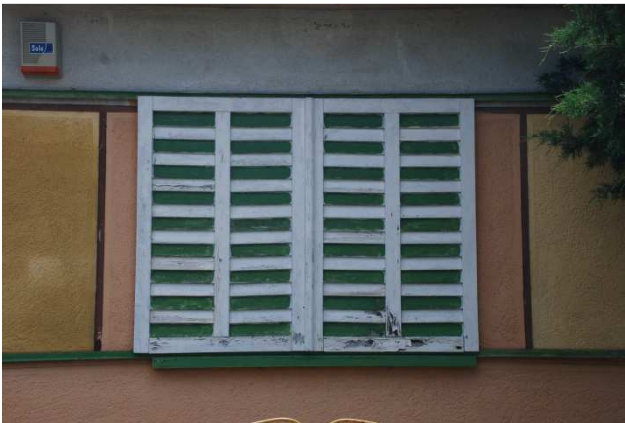
A településen sok - háború előtti – értékes homlokzati nyílászárót találunk. Ezek korszerűsítése, cserélése esetén cél az eredeti formavilág, osztásrendszer és arányok megtartása. A településképi szerves részét képezik a faszarkazatú nyílászárók, így műanyag szerkezetű nyílászáró beépítése nem ajánlott.

Árnyékoló zsaluk

A település egyedi és rendszeresen visszatérő homlokzatképző eleme az ablakokra szerelt, faszrekezetű, rendszerint szimmetrikus kialakítású árnyékoló tolózsalu. Jellemzően zöld-fehér csíkos színben.

PÉLDÁK HOMLOKZATKÉPZÉSRE

Az épületek tervezésénél a funkcionális használhatóságot illetően a legfontosabb az épület helyes alaprajzi megformálása, addig a településképet illetően egyik legfontosabb elem a homlokzatképzés kérdése. A homlokzatképzés során a helyi hagyományokból építkezve szükséges a kor követelményeit kiszolgálni tudó architektúra összeállítása.

Legfontosabb figyelembe veendő tényezők:

- helyes tömegarány választása, mely a környezetére jellemző kubusok felhasználását veszi alapul
- helyes homlokzati arányérzék
- nyílások méretének és helyének gondos megválasztása
- esztétikus részletképzés
- helyiben jellemző természetes anyagok használata
- visszafogott, harmónikus, természetközeli színválasztás
- helyes „homlokzati ritmus”

RÉSZLETEK

Mint ahogy a mondás is tartja, „az ördög a részletekben rejlik”. Ez pontosan igaz az építészeti részletképzésre is.

A település utcáin mászkálva veretes példákat találunk építészeti részletképzésből, kiváltképpen: bádogos szerkezetetek

- famunka
- vakolti architektúra
- tégl architektúra
- alkalmazatott iparművészet

A részletképzés igényes megoldásai az építészeti örökség szerves részét képi. Megtartása és a hagyományok folytatása a következő nemzedékek fontos feladata a helyi identitás megőrzése érdekében.

ANYAGHASZNÁLAT

Anyaghasználat tekintében a helyben járatos, természetes anyagokat kell előnyben részesíteni.
Jellemzően: cserép, fa, tégl, vályog, vakolt architektúra, kő.

UTCÁK, TEREK

UTCÁK

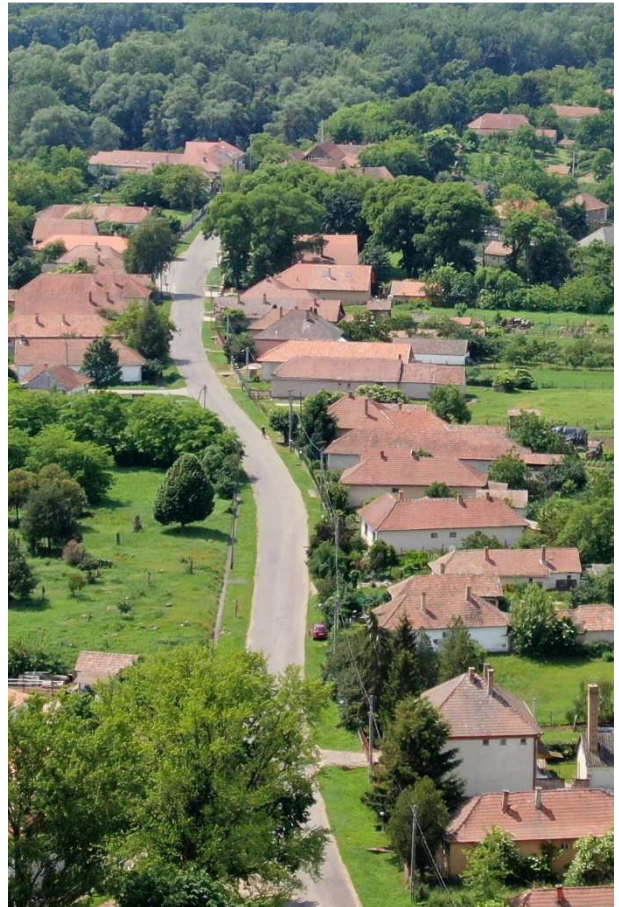
A településen sok helyütt megmaradt a hasonló beépítési móddal és építészeti karakterrel rendelkező épületekből álló hagyományos utcakép, mely érték, így megőrzése érdemes.

Alapvetően két karakterű utcaképpel találkozunk:

- a történeti ófalu utcaképe
- a hagyományos háború utáni beépítés vegyes utcaképe

A település meglévő utcaképe értéket jelentenek, megőrzésükre törekedni kell. Meglévő épület átalakítása, vagy új épület építése esetén az illeszkedés elve mindenképpen betartandó.

Fasorok ültetése és a légkábelek mentesítése prioritást élvez.

TEREK

A település szövetében települési léptékű kiteresedést, "klasszikus főteret" nem találunk. Az utcák mérete viszont nagy, széles, így helyet adhatnak a helyi közösség életének.

A település több pontján – jellemzően a főbb utak mentén – találunk kisebb-nagyobb kiteresedéseket. Ezek a helyeken általában gondozott zöldfelületeket, kisebb parkosításokat és elhelyezett közterületi műalkotásokat láthatunk.

Ezek a teresedések fontos szerepet töltenek be a település életében, hiszen amíg ünnepnapokon rendezvények helyszíneiként szolgálhatnak, addig a hétköznapokban egyrészt javítják a településképet, másrészt találkozóhelyként szolgálhatnak. Ezen okok miatt fenntartásuk és gyarapítások fontos, hiszen települési közérdek.

Közterületi zöld

A település több részén a közterület igen széles, így itt megjelennek a porták előtti zöldfelületek. Sok helyütt közterületeken üde színfolt a gondozott zöldfelület, mely tovább hangsúlyozza az adott közterületrész fontosságát és településképi szerepét.

Legjellemzőbben ültetett közterületen megjelenő zöldfelületei elemek:

- a lágyszárú, virágos (egynyári) kiültetések,
- díszcserjék,
- dísz és gyümölcsfák
- gyepesítés

TISZATARDOS

Településképi Arculati Kézikönyv

Közterületi műalkotások

A településen sok helyütt találunk valamilyen közterületi műalkotást, használati tárgyat, ami gazdagítja épített és természeti környezetét. Ezeket gondos kezek karbantartják, ápolják.

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

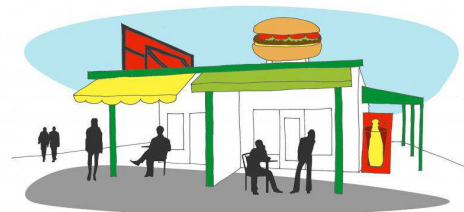
8

A községben jelenleg nem jellemző a hirdetések, reklámtáblák zavaró megjelenése, így településképi formáló hatásuk csekély.

Azonban tendenciaként megfigyelhető az ilyen jellegű városépítészeti elemek egyre gyakrabbi megjelenése a településeken.

Telepítésük esetén az alábbi szempontok figyelembe veendőek:

- illeszkedés és alázat a környező beépítéshez (telepítési helye és mód, anyaghasználat, méretválasztás)
- izléses kilakítás, részletképzés
- szín és méret tekintetében településképet károsan befolyásoló túlzott dominancia elkerülése
- tervezésükbe és kivitelezésükbe szakember bevonása ajánlott
- reklámok esetén a cégér és egyedi szerelet vagy festett betű preferált, táblák felszerelése nem preferált.

A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámhordozók elhelyezése nem indokolt, és nem javasolt. Újabb felszíni infrastruktúrahálózatok elhelyezése nem javasolt, a meglévők jó karban tartása elegendő és szükséges.

TISZATARDOS

Településképi Arculati Kézikönyv

IMPRESSZUM

MEGRENDELŐ:

TISZATARDOS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
3928 Tiszatardos, Kossuth Lajos utca 34.

POLGÁRMESTER:

Varga Sándor

JEGYZŐ:

Dr. Kovács Zoltán

ALPOLGÁRMESTER:

Novák Béla

(Helyszínelésünket ő segítette, melyért köszönettel tartozunk.)

TAK KÉSZÍTÉSÉBEN RÉSZT VETTEK:

Szél Norbert

okl. építészmérnök

okl. településmérnök

vizsgázott főépítész

3528 Miskolc, Martin K. utca 26.

karcmuhely@gmail.com

MUNKATÁRS:

Drónfelvételek: Révai Márton

(Az összes fotó a településen készül!)

A kiadványban felhasználásra kerültek a Próba Településképi Kézikönyvek egyes elemei, a MAPIRE.eu térképei továbbá, a település honlapja, egyéb internetes honlapok és a Lechner Tudásközpont ábrái.

Minden jog fenntartva!

Tiszatardos 2019.